

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
REGIONŲ PLĖTROS INSTITUTAS

Gabrielė NEKRAŠAITĖ

Verslo administravimo studijų programos studentė

SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS ĮGYVENDINIMAS
UAB „GIRTEKA LOGISTICS“

Bakalauro baigiamasis darbas

Šiauliai, 2020

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
REGIONŲ PLĖTROS INSTITUTAS

Gabrielė NEKRAŠAITĖ

SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS ĮGYVENDINIMAS
UAB „GIRTEKA LOGISTICS“

Bakalauro baigiamasis darbas

Mokslo sritis, kryptis: Socialiniai mokslai, Vadyba (S 003)

Studijų kryptis: Verslas (L01)

Darbo vadovė:

Prof. dr. Skaidrė ŽIČKIENĖ

Teigiu, kad baigiamasis darbas, kurį teikiu Verslo bakalauro laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Nekrašaitė, G. (2020). Socialinės atsakomybės įgyvendinimas UAB „Girteka Logistics“: universitetinių pagrindinių studijų Verslo administravimo programos baigiamasis darbas. Baigiamojo darbo vadovė prof. dr. S. Žičkienė. Šiaulių universitetas, Regionų plėtros institutas, 56 p. (60 p.).

SANTRAUKA

Šiame bakalauro baigiamajame darbe nagrinėjama socialinė atsakomybė tarptautinėje logistikos įmonėje „Girteka Logistics“. Tyrimo problema – socialinės atsakomybės deklaravimas ir praktiniai įmonės veiksmai ją realizuojant. Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialiai atsakingo verslo teorinius aspektus ir įvertinti socialinės atsakomybės įgyvendinimą UAB „Girteka Logistics“. Tikslas pasiektas įgyvendinant numatytus uždavinius mokslinės literatūros analizės, apibendrinimo, dokumentų turinio analizės, interviu, lyginimo ir aprašymo metodais.

Šio darbo teorinėje dalyje analizuota įmonių socialinės atsakomybės samprata ir jos raida, taip pat ĮSA verslo ir viešajame sektoriuje, jos skirtumai. Pateikti pagrindiniai ĮSA modeliai, analizuota įmonių socialinės atsakomybės nauda bei diskusiniai klausimai. Analizuotas ĮSA komunikacijos procesas, ĮSA ataskaitos bei jų nauda ir išskirtos pagrindinės ataskaitų rengimo gairės.

Empirinėje darbo dalyje pateikta atlikto tyrimo metodologinė struktūra, atlikta įmonės socialinės atsakomybės ataskaitų analizė, interviu. Tyrimas pradėtas 2015–2018 m. UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitų turinio analize. Tyrimo metu buvo vertinama įmonės veikla ir jos pažanga pagal dešimt JT Pasaulinio susitarimo principų apibrėžiančias keturias socialinės atsakomybės sritis – žmogaus teises, darbuotojų teises, aplinkos apsaugą ir kovą su korupcija. Bendrovės socialinės atsakomybės ataskaitų analizė leido įvertinti ĮSA atskleidimo pakankamumą jose, išskirti svarbiausias įmonės iniciatyvas socialinės atsakomybės srityje ir vertinti jų pažangą. Atlikus organizacijos socialinės atsakomybės ataskaitų turinio analizę buvo atliktas interviu. Jis suteikė galimybę labiau įsigilinti į bendrovės socialinę atsakomybę, ĮSA suvokimą jos veikloje ir atskaitomybę. Interviu metu buvo apklausta UAB „Girteka Logistics“ marketingo ir komunikacijos skyriaus atstovė.

Atliktas tyrimas atskleidė, kad UAB „Girteka Logistics“ rengdama ĮSA ataskaitas laikosi JT Pasaulinio susitarimo gairėse pateiktų reikalavimų. Įmonė vykdo savo veiklą vadovaudamasi dešimt Pasaulinio susitarimo principų. Visgi, organizacijos socialinės atsakomybės ataskaitose pastebimas konkretumo ir vykdytų socialiai atsakingų veiklų rezultatų rodiklių trūkumas. Nepaisant to, jos vistiek leidžia susidaryti tam tikrą įspūdį suinteresuotosioms šalims apie įmonės vykdomas socialiai atsakingas veiklas bei siekius socialinės atsakomybės srityje.

Raktiniai žodžiai: įmonių socialinė atsakomybė, įmonių socialinės atsakomybės komunikacija, įmonių socialinės atsakomybės ataskaitos, socialiai atsakinga veikla.

Nekrašaitė, G. (2020). Implementation of social responsibility in JSC “Girteka Logistics”: Final thesis of Business Administration program, University major studies. Advisor prof. dr. S. Žičkienė, Šiauliai University, Institute for Regional Development, 56 p. (60 p.).

SUMMARY

In this bachelor thesis has been analyzed social responsibility in an international logistics company „Girteka Logistics“. The problem of the research – declaration of social responsibility and practical actions of the company in its realization. The aim of this research is to analyze theoretical aspects of socially responsible business and evaluate the implementation of social responsibility in JSC “Girteka Logistics”. The aim of the research is achieved through the use of scientific literature analysis, summary, document content analysis, interview, comparison and description methods.

The theoretical part of this work analyzes the concept of corporate social responsibility and its development. Also the CSR of the in the business and public sector and its differences. There are presented CSR models, analysed corporate social responsibility benefits and cons. Analysis of CSR communication process and CSR reports – their benefits and main reporting guidelines.

The empirical part of the work presents the methodological structure of the research, analysis of corporate social responsibility reports, interview. The research has begun with the CSR reports of the JSC “Girteka Logistics” (2015–2018 years) content analysis. The study assessed the company's performance and its progress against the ten principles of the UN Global Compact, which define the four areas of social responsibility – human rights, workers' rights, environmental protection and the fight against corruption. The analysis of the CSR reports allowed us to assess the adequacy of CSR disclosures and also to highlight key corporate social responsibility initiatives and measure their progress. An analysis of the content of the CSR reports was conducted with an interview. It provided an opportunity to deepen an understanding of corporate social responsibility, CSR awareness and accountability. In interview was participating a spokeswoman for the marketing and communications department of JSC “Girteka Logistics”.

The research revealed that JSC “Girteka Logistics” comply with the requirements of the UN Global Compact Guidelines for CSR reporting. The Company operates in accordance with the ten principles of the Global Compact. However, the organisation's CSR reports show a lack of specificity and performance indicators for the socially responsible activities. Nevertheless, they still allow a certain impression to be given to stakeholders about the socially responsible activities and aspirations of the company in the area of social responsibility.

Key words: corporate social responsibility, corporate social responsibility communication, corporate social responsibility reports, socially responsible activities.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Įmonių socialinės atsakomybės koncepcijos raida	11
2 lentelė. Įmonių socialinės atsakomybės nauda	19
3 lentelė. Įmonių socialinės atsakomybės ataskaitų turinio reikalavimai.....	27
4 lentelė. Ataskaitų analizės kriterijai.....	28
5 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės prioritetai.....	30
6 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų turinio palyginimas.....	31
7 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų apimties palyginimas.....	32
8 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų sudedamųjų dalių apimties palyginimas (Pasaulinio susitarimo principų sritys)	32
9 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų žmogaus teisių dalies analizė.....	33
10 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų darbuotojų teisių dalies analizė.....	36
11 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų aplinkos apsaugos dalies analizė.....	38
12 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų kovos su korupcija dalies analizė	41
13 lentelė. Socialinės atsakomybės nauda UAB „Girteka Logistics“	43
14 lentelė. UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitų rengimo procesas	45

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Verslo ir viešojo sektoriaus socialinės atsakomybės skirtumai	13
2 pav. Įmonių socialinės atsakomybės piramidė	15
3 pav. Dviejų dimensijų įmonių socialinės atsakomybės modelis	16
4 pav. Įmonių socialinės atsakomybės veiklos modelis	17
5 pav. Įmonių socialinės atsakomybės komunikacijos procesas	22

TURINYS

IVADAS	8
1. ĮMONIŲ SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS TEORINĖ ANALIZĖ	10
1.1. Įmonių socialinės atsakomybės samprata	10
1.2. Įmonių socialinės atsakomybės modeliai	14
1.3. Įmonių socialinės atsakomybės nauda ir diskusiniai klausimai	18
1.4. Įmonių socialinės atsakomybės komunikacija	22
2. UAB „GIRTEKA LOGISTICS“ SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS ĮGYVENDINIMO TYRIMAS	27
2.1. Tyrimo metodologija	27
2.2. UAB „Girteka“ veiklos charakteristika	29
2.3. UAB „Girteka Logistics“ socialinė atsakomybė	30
2.3.1. Socialinės atsakomybės ataskaitų analizės rezultatai	30
2.3.2. Socialinės atsakomybės suvokimas bendrovės veikloje	43
IŠVADOS	48
REKOMENDACIJOS	51
LITERATŪRA	52
PRIEDAI	57
1 priedas	58
2 priedas	59
3 priedas	60

IVADAS

Temos aktualumas. Šiandieniniame pasaulyje vyrauja daugybė problemų, kurių mastas ir sudėtingumas lemia tai, jog jų sprendimas tampa ne vien tik valstybės, bet ir privataus sektoriaus pareiga. Tokie veiksniai kaip klimato kaita, senkantys naturalūs ištekliai, visuomenės poreikių kitimas ir stiprėjantis jos spaudimas skatina įmones laikytis šiuolaikiškesnės ir atsakingesnės socialinės bei aplinkosauginės politikos. Dėl didėjančios konkurencijos tarp įmonių išlikti versle, organizacijoms tampa vis labiau aktualūs ne tik su materialiais ištekliais susiję pranašumai, bet ir socialinės atsakomybės prisiėmimo bei realizavimo svarba atsižvelgiant tiek į organizacijose veikiančią išorinę aplinką, tiek ir į visuomenės moralės būklę. Integruojantis į Europos Sąjungą daugeliui organizacijų teko susidurti su jos skatinama socialinės atsakomybės politika. Vis daugiau įmonių pradeda įgyvendinti šią iniciatyvą – gerinti ar vykdyti tikslingą įvairių suinteresuotųjų grupių tarpusavio santykių vadybą, kas sudaro sąlygas keisti žmogiškojo kapitalo, teikiamų paslaugų ar gaminamos produkcijos poveikio aplinkai kokybę. Darbo aktualumą atskleidžia tai, kad pastaruoju metu pagrindiniai verslo siekiai turi sutapti su visuomenei rūpimais klausimais. Nuo to priklauso organizacijos įvaizdis suinteresuotųjų šalių atžvilgiu bei konkurencingumas rinkoje, todėl socialiai atsakinga veikla tampa viena iš pagrindinių priemonių pelnui pasiekti ir užtikrinti ilgalaikį įmonės gyvavimą.

Tyrimo naujumas. Analizuojant įmonių socialinės atsakomybės koncepciją ir jos teorinius aspektus remtasi užsienio autorių Bowen (1953), Carroll (1991; 1999), Davis (1960), Johnson (1971), Homburg, Stierl, Bornemann (2013), Branco, Delgado, Sousa (2014), Saeidi et. al. (2015), Valentinovič (2016), Edinger-Schons et. al. (2019), Adhikari (2014), Tanggamani, Bakar, Othman (2016), Mustofa et. al. (2016), Bohinc (2019), Vargas-Hernandez, Cruz (2016), Quazi, O'Brien (2000), Wood (2010), Thorne (2019), Geethamani (2017), Asemah, Okpanachi, Edegoh (2013), Hrehová (2019), Moravcikova, Stefanikova, Rypakova (2015), Lee, Zhang, Abitbol (2017), Seele, Lock (2015), Coombs, Holladay (2012) ir lietuvių autorių Rudžionienės, Petraškaitės (2014), Navicko, Kontautienės (2013), Okunevičiūtės-Neverauskienės, Pavlovskos (2017), Potašinskaitės, Draugelytės (2013), Šneiderienės (2016), Skačkauskienės, Paužuolienės, Daubarienės (2015), Krajinakvos, Navicko, Kontautienės (2018), Jarolimovos, Tuckovos (2019), Augustinienės, Jocienės, Minkutės-Henrickson (2015), Seiliūtės (2013;2015), Rakšnio, Guogio (2015), Kiurienės (2015), Išoraitės (2013), Matkevičienės (2013; 2015), Juščiaus, Griauslytės (2014) darbais bei kitais šaltiniais.

Tyrimo problema. Kai kurios įmonės įvardija pavienes veiklas, kurias įtraukia į savo veiklos strategiją, kaip socialiai atsakingas, tačiau tai nereiškia, kad organizacijos iš tiesų elgiasi socialiai atsakingai. Iš šio teiginio kyla tyrimo problema – socialinės atsakomybės deklaravimas ir praktiniai įmonės veiksmai ją realizuojant.

Tyrimo objektas – UAB „Girteka Logistics“ socialinė atsakomybė.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti socialiai atsakingo verslo teorinius aspektus ir įvertinti socialinės atsakomybės įgyvendinimą UAB „Girteka Logistics“.

Uždaviniai:

1. Atlikti mokslinės literatūros analizę įmonių socialinės atsakomybės tematika;
2. Išanalizuoti įmonių socialinės atsakomybės komunikacijos svarbą ir teikiamą naudą;
3. Išanalizuoti socialinės atsakomybės suvokimą ir jos įgyvendinimą UAB „Girteka Logistics“ veikloje.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, interpretavimas ir apibendrinimas, dokumentų turinio analizė, lyginamoji duomenų analizė, aprašomasis metodas, interviu.

Darbo struktūra. Darbą sudaro įvadas, dvi pagrindinės darbo dalys, išvados ir rekomendacijos, 55 šaltinių literatūros sąrašas, 14 lentelių, 5 paveikslai bei 3 priedai. Darbo apimtis 56 puslapiai be priedų.

Pirmojoje (teorinėje) darbo dalyje atlikta literatūros šaltinių analizė ĮSA tematika, analizuota ĮSA samprata ir jos raida, ĮSA modeliai, nauda bei diskusiniai klausimai, ĮSA komunikacijos procesas.

Antrojoje (empirinėje) darbo dalyje pateikta atlikto tyrimo metodologinė struktūra, atlikta įmonės socialinės atsakomybės ataskaitų analizė – vertintas ĮSA atskleidimo pakankamumas jose, išskirtos svarbiausios įmonės iniciatyvos ĮSA srityje ir vertinta jų pažanga. Atliktas interviu, skirtas įvertinti įmonės supratimą apie socialinę atsakomybę ir jos vykdymo svarbą. Tyrimo duomenys nagrinėti naudojant kokybinį turinio analizės metodą, atlikta lyginamoji gautų duomenų analizė.

Bakalauro baigiamojo darbo pradžioje pateiktos santraukos, pabaigoje – išvados ir rekomendacijos, taip pat naudotos literatūros šaltinių sąrašas bei priedai.

1. ĮMONIŲ SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Įmonių socialinės atsakomybės samprata

Sparčiai kintanti ekonominė bei socialinė aplinka, didėjanti konkurencija skatina įmones atsižvelgti į visuomenės lūkesčius ir poreikius, bei savo veikloje taikyti socialinės atsakomybės principus (Rudžionienė, Petraškaitė, 2014).

Įmonių socialinės atsakomybės (toliau – ĮSA) tikslas – skatinti įmones prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir orientuotis į tokias veiklas, kurios darytų teigiamą poveikį aplinkai bei visuomenei. ĮSA nereikalauja įmonių atsisakyti jų pagrindinio ekonominio tikslo – pelno siekimo, tačiau skatina išlaikyti pusiausvyrą tarp jo bei socialinių ir aplinkosaugos tikslų (Navickas, Kontautienė, 2013).

Mokslinėje literatūroje gausu įvairių apibrėžimų, aiškinančių įmonių socialinę atsakomybę. Jie nėra vieningai suprantami, kadangi įvairūs autoriai juose pabrėžia skirtingus ĮSA aspektus: santykiai darbovietėje (tiek su darbuotojais, tiek su verslo ir valdžios atstovais), finansinės, aplinkosaugos ir etinės problemos. Taip pat galima rasti daug panašių arba vienas kitą papildančių ĮSA apibrėžimų (Okunevičiūtė-Neverauskienė, Pavlovskas, 2017). Visgi, alizuoiant literatūrą tenka pabrėžti, kad nėra vienos visuotinai pripažintos ĮSA sąvokos apibrėžties, kadangi kintančios aplinkos sąlygos keičia jos supratimą. Taigi, norint apibūdinti įmonių socialinės atsakomybės sampratą, visų pirma reikia išsiaiškinti šio reiškinio prasmę.

ĮSA samprata pradėjo formuotis XIX a. pradžioje (Potašinskaitė, Draugelytė, 2013). Pirmieji leidiniai apie ĮSA pasirodė dar prieš II pasaulinį karą. XX a. antrojoje pusėje atkreiptas didesnis dėmesys į ĮSA ir pradėta analizuoti jos svarba ir aktualumas (Šneiderienė, 2016).

ĮSA eros pradžia daugelis tyrėjų bei mokslininkų laiko 1950 metus (Bowen, 1953; Carroll, 1999). Bowen 1953 m. viename savo reikšmingiausių veikalų „Verslininkų socialinė atsakomybė“, suformavusiame požiūrį į įmonių socialinę atsakomybę, ĮSA įvardijo kaip verslininkų įsipareigojimus vykdyti politiką, priimti sprendimus arba laikytis veiksmų kryptingumo, kurie yra pageidautini visuomenės vertybių bei tikslų kontekste. Davis (1960) ĮSA aiškino kaip verslininkų sprendimus ir veiksmus, kurių imamasi dėl priežasčių, bent iš dalies viršijančių tiesioginius įmonės ekonominius ar techninius interesus. 1973 m. Davis praplėtė savo sukurtą įmonių socialinės atsakomybės sampratą remiantis ekonominiais, techniniais ir teisiniais aspektais. Johnson (1971) teigė, kad įmonė yra socialiai atsakinga tuomet, kai ji sugeba palaikyti daugybės interesų pusiausvyrą – įmonės savininkai ir akcininkai turi ne tik siekti didesnio pelno, bet ir atsižvelgti į darbuotojus, tiekėjus, vartotojus, vietines bendruomenes ir visuomenę – t. y. suinteresuotąsias šalis. Nuo ĮSA koncepcijos atsiradimo iki šių dienų jos suinteresuotumas vis kito. ĮSA raidą galima skirstyti į tris etapus (žr. 1 lentelę).

Įmonių socialinės atsakomybės koncepcijos raida

	Laikotarpis	ĮSA suvokimas
Filantropija	1950–1960 m.	• Religija ir humaniškumu remiama filosofija • Bendruomenės plėtros skatinimas • Nereguliuojama filantropija • Skurdo mažinimas • Įsipareigojimas visuomenei
Reguliuojama ĮSA	1970–1980 m.	• ĮSA įsipareigojimų praplėtimas • ĮSA suvokiama kaip įmonių pilietiškumo simbolis • Suinteresuotų šalių santykių valdymas • Įmonės reputacija • Socialiniai ir ekonominiai prioritetai • Suinteresuotųjų šalių teisės • Teisinė ir etinė atsakomybė
Strateginė ĮSA	1990 m.–XXI a.	• Konkurencinė strategija • Aplinkos apsauga • Tvarumas • ĮSA standartų internacionalizavimas • Skaidrumas ir atskaitomybė

Šaltinis: Hamidu et. al., 2015

Analizuojant ĮSA raidą galima matyti kaip keitėsi socialinės atsakomybės reikšmė. Nors skirtingais laikotarpiais ĮSA suvokimo aspektai kito, visuose jos evoliucijos etapuose išlieka dėmesys visuomenei ir suinteresuotosioms šalims.

Nors įmonių socialinės atsakomybės samprata su laiku kito, poreikis siekti tvarios įmonės plėtros bei darniai vystyti verslą supančios aplinkos atžvilgiu išliko. Dėl to yra labai svarbu suvokti, kokia ĮSA prasmė yra šiais laikais. Kembridžo žodyne (2019) įmonių socialinė atsakomybė apibūdinama kaip idėja, kuomet įmonė siekdama pelno ir gaminamos produkcijos kokybės tuo pačiu turėtų būti atsakinga už visuomenę bei aplinką ir būti suinteresuota į pagalbą jai. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2019) ĮSA aiškina kaip įmonės atsakomybę už jos poveikį aplinkai ir visuomenei. Tai veikla, kuomet įmonės kartu su visuomeniniais ir valstybinio sektoriaus partneriais ieško novatoriškų sisteminių socialinių, aplinkosaugos ir platesnių ekonominės gerovės problemų sprendimų.

Svarbus akcentas pastebimas analizuojant ĮSA sąvoką yra įmonių bendradarbiavimas su suinteresuotomis šalimis (Homburg et. al., 2013). Pasak Potašinskaitės ir Draugelytės (2013) bei Branco, Delgado ir Sousa (2014), įmonių socialinė atsakomybė gali būti apibrėžiama kaip įmonės ryšys su vidinėmis ir išorinėmis suinteresuotomis grupėmis. Realizuojant ĮSA organizacijų vadovybei yra būtina atsižvelgti į suinteresuotųjų šalių lūkesčius (Saeidi et. al., 2015). To pasekoje įgyjamas konkurencinis pranašumas – užsitarnaujamas klientų, investuotojų, vartotojų ir visos visuomenės pasitikėjimas (Skačkauskienė, Valentinovič, 2016).

Edinger-Schons, Lengler-Graiff, Scheidler ir Wieseke (2019) ĮSA sampratą pateikia socialiniu aspektu – įmonių socialinės atsakomybės grindžiama įsitikinimais ir normomis, kurių laikosi įmonės, sutelkdamos dėmesį į socialiai atsakingą veiklą ir indėlį į aplinkinės bendruomenės gerovę. Organizacijos prisiimdamos socialinę atsakomybę įsipareigoja prisidėti prie geresnių visuomenės gyvenimo sąlygų kūrimo ir skaidraus verslo vykdymo (Paužuolienė, Daubarienė, 2015).

Adhikari (2014) ĮSA apibrėžime kartu su socialiniu aspektu akcentuoja ir dėmesį aplinkosaugai. Tai pabrėžia ir tokie autoriai kaip Tangamani, Bakar, Othman (2016), kurie teigia, kad ĮSA – tai įmonės pareiga, kad į verslo sprendimų priėmimo procesą būtų įtraukta tiek socialinė, tiek ir aplinkosaugos atsakomybė, o įmonės ištekliai būtų naudojami siekiant prisidėti prie visuomenės gerovės. ĮSA tikslas – skatinti įmones prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir rūpintis teigiamo poveikio darymu aplinkai ir žmonėms (Krajnakova, Navickas ir Kontautienė, 2018).

Jarolimovos ir Tuckovos (2019) įmonių socialinės atsakomybės koncepcijoje pastebimas ekonominis aspektas. Autorės ĮSA apibrėžia kaip organizacijų požiūrį, kuriuo prisidedama prie darnaus vystymosi teikiant ne tik socialinę ir aplinkosauginę naudą visoms suinteresuotosioms šalims, bet ir tuo pačiu siekiant ekonominės naudos.

Europos Komisija (toliau – EK) 2006 m. komunikate pateikia tokį ĮSA apibrėžimą: „Tai yra sąvoka, kurią pasitelkdami verslininkai savanoriškai įtraukia socialinius ir aplinkosauginius klausimus į savo įmonių veiklą ir į santykius su suinteresuotosiomis šalimis“. Šioje EK įmonių socialinės atsakomybės apibrėžtyje yra akcentuojamas ir išskiriamas savanoriškumo aspektas.

Dėl Europos Komisijos vykdomos politikos ĮSA srityje buvo pasiekta pažanga ir 2011 m. komunikate EK pateikė naują įmonių socialinės atsakomybės sąvokos apibrėžimą. Europos Komisija „Atnaujintoje Europos Sąjungos 2011–2014 m. įmonių socialinės atsakomybės strategijoje“ įmonių socialinę atsakomybę apibrėžia kaip įmonių atsakomybę už jų daromą poveikį visuomenei. Pasak Europos Komisijos (2011), įmonių socialinė atsakomybė yra neatsiejama nuo galiojančių teisės aktų laikymosi ir socialinių partnerių kolektyvinių sutarčių. Kad įmonės galėtų visiškai prisiimti socialinę atsakomybę, jos turėtų būti įdiegusios aplinkosaugos, etinių, žmogaus teisių ir vartotojų aspektų integravimo į verslo veiklą ir pagrindinę strategiją procedūras, glaudžiai bendradarbiaujant su suinteresuotosiomis šalimis. Galima pastebėti, kad iš šios EK atnaujintos ĮSA sąvokos dingsta anksčiau akcentuotas savanoriškumo elementas. Naujasis Europos Komisijos ĮSA sąvokos apibrėžimas siejamas su įmonių vykdoma socialiai atsakinga veikla remiantis įstatymų numatyta tvarka ir principais.

Vis tik nemažai autorių literatūroje akcentuojamas įmonių savanoriškumas ĮSA tema. Tokie autoriai kaip Mustofa, Supriyono, Hakim ir Wijaya (2016) teigia, kad socialinės atsakomybės vykdymas yra savanoriška įmonių veikla. ĮSA yra specifinis požiūris, pagal kurį įmonės

savanoriškai integruoja socialinius ir aplinkosaugos klausimus į savo verslo operacijas ir ryšius su suinteresuotosiomis šalimis (Bohinc, 2019). ĮSA pasiekama tik tuomet, kai įmonė imasi savanoriško indėlio į socialinį, aplinkosauginį ir ekonominį tobulėjimą (Vargas-Hernandez, Cruz, 2016). Savanoriškas įmonių socialinės atsakomybės prisiėmimas yra susietas su moralės principais, demokratinio ir tvaraus vystymosi vertybėmis bei skaidriu ir etišku organizacijų elgesiu (Augustinienė, Jocienė, Minkutė-Henrickson, 2015).

Verslo ir viešasis sektorius

Nagrinėjant socialinės atsakomybės koncepciją negalima orientuotis vien tik į įmonių socialinę atsakomybę – valstybės institucijos taip pat turi būti socialiai atsakingos. Viešojo sektoriaus požiūris į atsakingą veiklą yra labai svarbus, kadangi jis lemia socialinio ir aplinkosauginio atsakingumo lygį ir prisideda prie organizacijų socialinės atsakomybės diegimo. Svarbiausias valstybės institucijų vaidmuo visuomenėje, kurį jos gali atlikti diegiant socialinės atsakomybės principus organizacijose yra demonstravimas – pavyzdžio rodymas, kaip ir kiek atsakingai yra vykdoma organizacijos veikla (Pavyzdinis organizacijų socialinės atsakomybės diegimo planas valstybės institucijose, 2012).

Viešojo sektoriaus socialinė atsakomybė apibrėžiama taip pat kaip ir verslo socialinė atsakomybė, o tai reiškia, kad viešojo sektoriaus organizacijos turi paisyti reikalavimų ir įsipareigojimų, susijusių su visuomene. Nepaisant to, viešojo sektoriaus ir verslo socialinė atsakomybė bei jos įgyvendinimo principai šiek tiek skiriasi (Seiliūtė, 2013). Žemiau pateiktame 1 paveiksle nurodyti esminiai verslo ir viešojo sektoriaus socialinės atsakomybės skirtumai.

	<i>Verslo socialinė atsakomybė</i>	<i>Viešojo sektoriaus socialinė atsakomybė</i>
<i>Dimensijos</i>	1. Efektyvumas 2. Ekologija 3. Etika	1. Efektyvumas 2. Ekologija 3. Etika 4. Socialinis teisingumas
<i>Pagrindas</i>	Ekonominiai siekiai	Socialinis teisingumas
<i>Tikslas</i>	Pačios organizacijos ir jos interesų grupių gerovė	Visuomeninė gerovė
<i>Pobūdis</i>	Laisvo pasirinkimo	Prigimtinis
<i>Kontrolės mechanizmas</i>	Rinka	Visuomenės nuomonė

1 pav. Verslo ir viešojo sektoriaus socialinės atsakomybės skirtumai

Šaltinis: Seiliūtė, 2013

Viešasis sektorius veikia su tikslu išspręsti visuomenės problemas bei savo veikla stengiasi užtikrinti teisingumo principą valstybėje. Jis taiso rinkos klaidas ir vykdo kitas socialiniam teisingumui užtikrinti būtinas veiklas, kadangi to reikalauja visuomenė (Seiliūtė, 2013).

Viešojo sektoriaus institucijos pasižymi reguliavimo funkcijomis. Jos gali pozityviai skatinti verslą prisiimti socialinę atsakomybę ir daryti įtaką jos plėtrai įvairiomis finansinėmis, mokesčių lengvatomis bei kontroliuoti teisiniais instrumentais, taisyklėmis, direktyvomis. Tačiau labiausiai dominuojantys motyvai, skatinantys privatųjį sektorių įgyvendinti socialinę atsakomybę, yra jo paties suinteresuotumas, konkurencinė rinkodaros strategija, galimybė generuoti didesnę pelną, padidinti prekės ženklo populiarumą, firmos žinomumą ir atkurti savo reputaciją (Rakšnys, Guogis, 2015).

Aukščiausiu lygiu socialinė atsakomybė yra įgyvendinama tose verslo organizacijose, kuriose viešojo intereso prioritetą yra integruotas į organizacijos strategiją (Kiurienė, 2015). Verslo įmonėms perimant dalį viešojo sektoriaus funkcijų jų vaidmuo išsiplėčia, iki tol egzistavę tarp sektorių santykiai susipina ir šios organizacijos tampa jungiamąja grandimi bei pažangos mechanizmu perkeliant socialinės atsakomybės taikymo praktiką į viešąjį sektorių. Tai sukuria galimybę tiesiogiai įdiegti socialinės atsakomybės taikymo principus ir skatinti bei formuoti socialinės atsakomybės kultūrą (Rakšnys, Guogis, 2015).

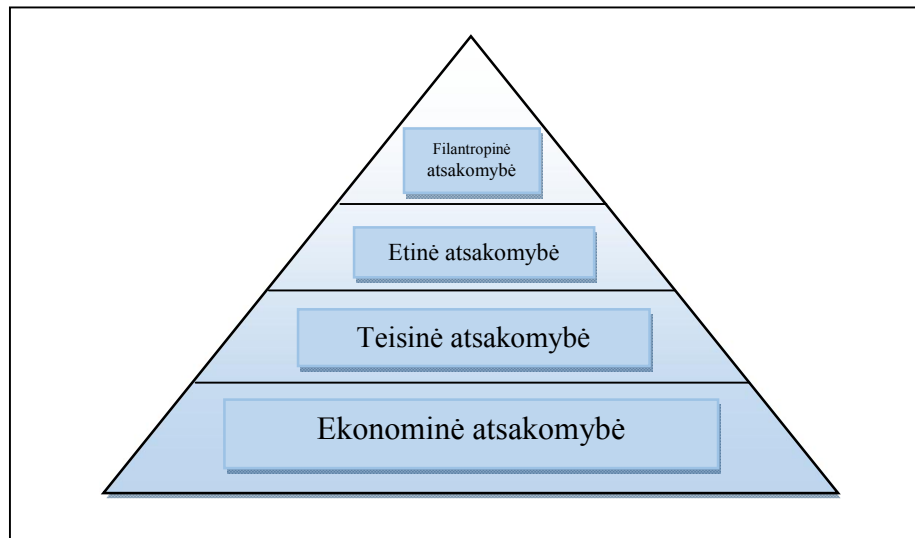
Įmonių socialinė atsakomybė gali būti apibūdinama kaip savanoriška organizacijos veikla, kurios siekis yra išlaikyti socialinių ir aplinkosauginių aspektų bei ekonominių tikslų pusiausvyrą. ĮSA skatina įmones prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir orientuotis į tokias veiklas, kurios daro teigiamą poveikį aplinkai ir visuomenei. Organizacija laikoma socialiai atsakinga tuomet, kai ji sugeba ne tik siekti didesnio pelno, bet ir atsižvelgti į suinteresuotųjų šalių interesus. Įmonės bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis ir jų lūkesčių paaiskinimas vykdamas savo veiklą suteikia jai galimybę įgyti konkurencinį pranašumą prieš kitas organizacijas ir užsitarnauti klientų, investuotojų, vartotojų bei visuomenės pasitikėjimą.

1.2. Įmonių socialinės atsakomybės modeliai

Yra sukurta daugybė modelių, kurie padeda suvokti įmonių socialinės atsakomybės prasmę ir nustatyti sritis, kuriose įmonės gali būti socialiai atsakingos.

Trijų koncentrinų apskritimų ĮSA modelis. Ekonomikos plėtros komitetas 1971 m. pateikė vieną pirmųjų socialinės atsakomybės modelių – trijų koncentrinų apskritimų ĮSA modelį. Modelio vidinį apskritimą sudaro pagrindinės ekonominės funkcijos - augimas, produktai bei darbo vietos. Vidurinį apskritimą sudaro atsakomybė, kad ekonominės funkcijos būtų vykdomos suvokiant ir atsižvelgiant į kintančias socialines vertybes bei prioritetus. Trečiasis – išorinis apskritimas apibūdina naujai atsirandančias ir amorfinės atsakomybes, kurias verslas turėtų prisiimti norėdamas aktyviau įsitraukti į aplinkos ir visuomenės gyvenimo lygio gerinimą (Carroll, 1991).

Įmonių socialinės atsakomybės piramidė. Siekdamas sukonkretinti trijų koncentrinių apskritimų modelį A. B. Carroll 1991 m. sukūrė vieną iš labiausiai paplitusių įmonių socialinės atsakomybės esmę atspindinčių modelių ĮSA piramidę (žr. 2 pav.). Carroll teigė, kad tik aiškiai apibrėžus sritis, už kurias yra atsakingas modernus verslas, verslininkas gali suprasti ir pripažinti savo socialinę atsakomybę. Įmonių socialinės atsakomybės piramidę sudaro keturios dimensijos – tai ekonominė, teisinė, etinė ir filantropinė atsakomybė.

2 pav. Įmonių socialinės atsakomybės piramidė

Šaltinis: Carroll, 1991

ĮSA piramidės pagrindu Carroll (1991) įvardija ekonominę atsakomybę, kadangi buvimas pelninga yra vienas iš svarbiausių tikslų įmonės egzistavimui bei sėkmingam jos veiklos vykdymui. Komercinė veikla nevyksta nesiekiant gauti iš to naudos. Įmonės pelno gavimas ir jo maksimizavimas remiasi pridėtinės vertės kūrimu, o šios vertės kūrimas teikia naudą visoms organizacijos suinteresuotosioms šalims. Prisiimdamos šią atsakomybę įmonės įsipareigoja suteikti investuotojams tam tikrą kapitalo dalį, darbuotojams parūpinti tinkamas ir atitinkančias saugumo standartus darbo sąlygas, o pirkėjams už tinkamą kainą suteikti geros kokybės prekes ar paslaugas. atsakomybė yra laikoma pamatine ĮSA dalimi ir tik jos dėka gali būti realizuojamos kitos socialinės atsakomybės rūšys, kadangi visas jas sieja hierarchinis ryšys.

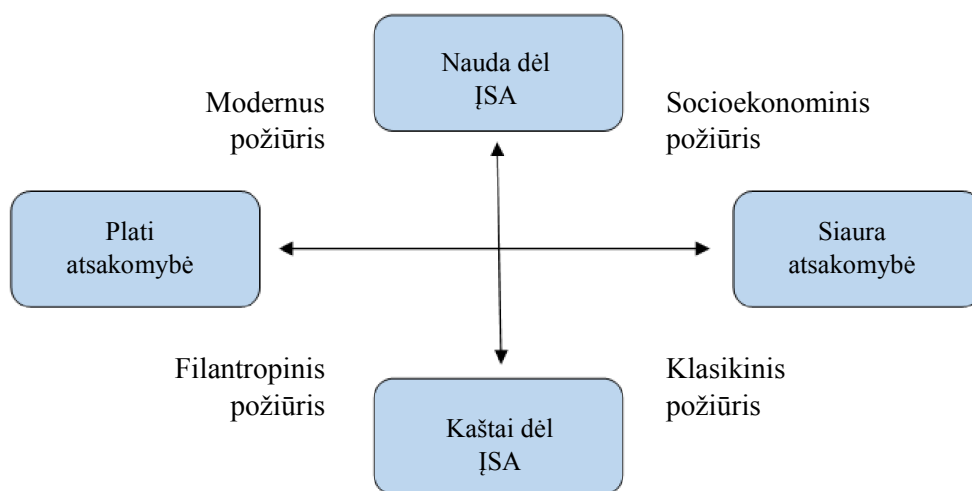
Aukščiau esanti pakopa ĮSA piramidėje yra teisinė atsakomybė. Ji apibrėžia įmonės teises pareigas. Organizacija turi laikytis įstatymų ir visuomenės bei valdžios institucijų nustatytų taisyklių, susijusių su verslo pobūdžiu ir jo vykdoma veikla bei siekti pelno vadovaujantis nustatyto teisiniu reglamentavimu.

Pagal visuomenės nuostatas organizacijai nepakanka vykdyti savo veiklos remiantis tik teisine sistema. Be įstatymų ir kitų teisės aktų laikymosi, įmonei privalu paisyti ir etinių normų. Etinė atsakomybė nusako tokius standartus, kurie visos bendruomenės požiūrį bei lūkesčius. Tai tokia atsakomybės rūšis, kurią priimdama verslo organizacija įsipareigoja veikti sąžiningai ir objektyviai,

atsižvelgiant į etines visuomenės normas bei vertybes, net ir tais atvejais, kuomet tai nėra kodifikuota įstatymuose. Etinė atsakomybė papildo teisinę atsakomybę bei plečia jos ribas (Carroll, 1991).

Aukščiausiam ĮSA piramidės lygmenyje yra filantropinė atsakomybė. Carroll (1991) teigimu, organizacija prisiimdama filantropinę atsakomybę yra sutapatinama su „gero verslo piliečio“ sąvoka, kuris vykdo savanorišką veiklą siekiant gerinti visuomenės gyvenimo kokybę. Filantropinė atsakomybė gali būti traktuojama kaip savanoriškas bendrovės finansinių resursų, žmogiškųjų bei kitų išteklių paskirstymas siekiant spręsti visuomenines problemas. Visuomenė turi lūkesčių, kad įmonės skirtų savo resursus humanitarinėms programoms ir iniciatyvoms, tačiau įmonei jų neįgyvendinus tai nėra laikoma nemoralumu.

Dviejų dimensijų ĮSA modelis. Quazi ir O'Brien 2000 m. sukūrė dviejų dimensijų ĮSA modelį (žr. 3 pav.). Modelį sudaro dvi ašys – horizontalioji ir vertikaloji bei keturi kvadrantai. Jo paskirtis – nustatyti socialinės atsakomybės prisiėmimo lygį įmonėse bei identifikuoti jos teikiamą naudą ir galimus kaštus.

3 pav. Dviejų dimensijų įmonių socialinės atsakomybės modelis

Šaltinis: Quazi, O'Brien, 2000

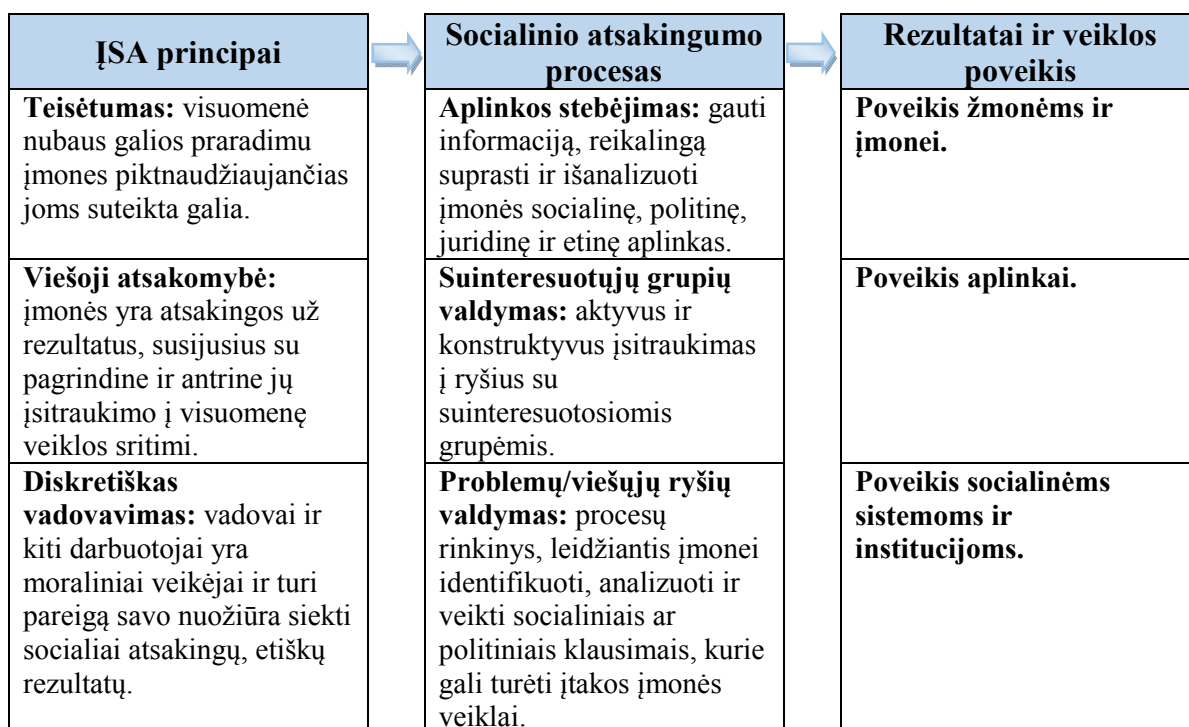
Horizontalioji modelio ašis apibrėžia įmonės socialinės atsakomybės suvokimo ir prisiėmimo laipsnį. Jos dešiniojo ekstremumo taškas vaizduoja siaurą ĮSA suvokimą, kuris siejamas su įprasta įmonių veikla, tokia kaip produktų tiekimas ar paslaugų teikimas. Organizacijoms siaurai suvokiant socialinę atsakomybę prioritetą yra teikiamas trumpo laikotarpio pelnui. Kairysis horizontaliosios ašies ekstremumo taškas vaizduoja platų ĮSA suvokimą, kuris siejamas su aplinkosaugos, socialinių ir filantropinių iniciatyvų vykdymu. Vertikaloji modelio ašis nurodo socialiai atsakingos veiklos galimas pasekmes įmonei. Teigiamą vertikaloji ašis vaizduoja naudą ir yra siejama su ilguoju laikotarpiu, o neigiamą vertikaloji ašis vaizduoja ĮSA kaip papildomus kaštus organizacijai trumpo laikotarpio socialiai atsakingoje veikloje.

Modelyje įvardyti keturi požiūriai į ĮSA (Quazi, O'Brien, 2000):

- Klasikinis požiūris – nėra nuostatos prisiimti didesnės atsakomybės nei apibrėžia siaurasis požiūris į pelno maksimizavimą, kadangi tai įmonei sukuria grynąsias išlaidas jos veiklai neteikiant jokios naudos.
- Socioekonominis požiūris – siauras požiūris į socialinę atsakomybę, tačiau teigiama, kad tam tikros socialinės atsakomybės prisiėmimas įmonei suteiks grynosios naudos: reguliavimo išvengimas bei gerų santykių su klientais ir tiekėjais sukūrimas.
- Modernus požiūris – vaizduoja perspektyvą, kad verslo įmonės palaiko gerus santykius su platesne visuomenės dalimi ir organizacijos socialiai atsakingi veiksmai teikia grynosios naudos tiek ilgalaikiu, tiek trumpalaikiu laikotarpiu.
- Filantropinis požiūris – platesnis požiūris į socialinę atsakomybę, kuomet įmonė nusprendžia dalyvauti labdaringoje veikloje, net jei tai yra suvokiama kaip grynosios išlaidos. Šis požiūris gali būti siejamas su altruizmu.

Šis modelis priešingai nei Carroll ĮSA piramidė nėra tik teorinio pobūdžio, Quazi ir O'Brien empiriškai jį verifikavo atlikę Australijos ir Bangladešo dviejų pramonės šakų įmonių vadovų apklausą.

Įmonių socialinės atsakomybės veiklos modelis. Wood nagrinėdama Carroll (1991) bei Wartick ir Cochran (1985) ĮSA modelių bendruosius principus 1991 m. sukūrė įmonių socialinės atsakomybės veiklos modelį (žr. 4 pav.).

4 pav. Įmonių socialinės atsakomybės veiklos modelis

Šaltinis: Wood, 2010

Šis modelis papildo prieš tai minėtus ĮSA modelius plačiau aiškindamas socialinės atsakomybės sampratą kaip veiklos procesą. Wood socialinės atsakomybės modelis yra sudarytas iš trijų dalių – pirmoji dalis apima ĮSA principų ryšį su socialinio teisėtumo principais, viešąją atsakomybę ir valdymo diskretiškumą. Toliau, kaip esminis elementas skirtas pasiekti tam tikrus veiksmus, pateiktas socialinio atsakingumo procesas. Jo metu įmonės identifikuoja aplinkos veiksnius ir suinteresuotųjų grupių bei problemų ir viešųjų ryšių valdymo procesus. Trečioji modelio dalis – įmonių socialinės atsakomybės rezultatai ir poveikis. Pasak Wood (2010), ši dalis yra trūkstamas anksčiau sukurtų ĮSA modelių elementas. Tai kas apibrėžiama rezultatų ir veiklos poveikio dalyje priklauso nuo įmonės ir jos darbuotojų atliekamų veiklų. Ši modelio dalis apima politiką, programas, praktiką, poveikį suinteresuotosioms šalims ir visuomenei.

ĮSA modeliai padeda aiškiau suvokti įmonių socialinės atsakomybės prasmę ir procesus. ĮSA piramidės modelis nurodo, kokia turi būti socialinės atsakomybės struktūra įmonėje. Dviejų dimensijų ĮSA modelis išskaido įmonių socialinę atsakomybę į dvi sritis – plačiąją ir siaurąją ir identifikuoja galimus socialinės atsakomybės prisiėmimo kaštus bei naudą. Įmonių socialinės atsakomybės veiklos modelis įvardija tris ĮSA principus bei pateikia socialinio atsakingumo procesą. Modelyje įmonių veiksmai analizuojami per pasekmes suinteresuotosioms šalims ir įmonei. Šis modelis papildo dviejų dimensijų bei ĮSA piramidės modelius, kadangi jame analizuojamas socialinės atsakomybės procesas. Visi šie ĮSA modeliai iš dalies siejasi vienas su kitu, kadangi juose pateikiamas atitinkamas požiūris į socialinį atsakingumą ir jo naudą, kuris yra siejamas su tam tikrų atsakomybės rūšių prisiėmimu.

1.3. Įmonių socialinės atsakomybės nauda ir diskusiniai klausimai

Įmonių vadovai prisiimdami ir realizuodami socialinę atsakomybę tikisi iš to gauti įvairios naudos. Nors literatūroje gausu ĮSA naudą nusakančių veiksnių, nuo pat ĮSA vystymosi pradžios šis reiškinys taip pat neatsiejamas ir nuo kritikos, todėl šiame skyriuje bus įvardijama ir ĮSA prisiėmimo nauda, ir diskutuoti aspektai.

ĮSA prisiėmimas teikia įmonėms įvairiapusę naudą: gerina įmonės reputaciją, padidina žmoniškųjų išteklių ir intelektualio kapitalo pritraukimo ir išlaikymo galimybes, mažina veiklos kaštus bei teisinės rizikos ir draudimo išlaidas, gerina įmonės apyvartos bei produktų ir paslaugų kokybę, stiprina įmonės įvaizdį ir prekinį ženklą, padeda kurti geresnę gyvenimo kokybę, gerina santykius su suinteresuotosiomis šalimis ir visuomene (Išoraitė, 2013; Thorne, 2019; Geethamani, 2017).

ĮSA naudą galima skirstyti į tris kategorijas (Tarptautinis darnaus vystymosi institutas, 2013):

- 1) nauda įmonei;
- 2) nauda visuomenei;
- 3) nauda aplinkai.

Įmonių socialinės atsakomybės nauda

Kategorija	Autoriai ir šaltiniai		
	Tarptautinio darnaus vystymosi institutas (2013)	Asemah, Okpanachi, Edegoh (2013)	Hrehová (2019)
Nauda įmonei	Geresni finansiniai rezultatai; mažesnės eksploatavimo išlaidos; pagerintas prekės ženklo įvaizdis ir reputacija; padidėję pardavimai ir klientų lojalumas; didesnės galimybės pritraukti ir išlaikyti darbuotojus; darbo jėgos įvairovė; sumažinta reguliavimo priežiūra; didesnis produktyvumas ir kokybė.	Skatinamas ilgalaikis pelnas; geresni santykiai su investuotojais ir didesnis kapitalas; sumažintos eksploatavimo išlaidos; sustiprintas prekinio ženklo įvaizdis ir pagerinta įmonės reputacija; naujų klientų pritraukimas; glaudesnių santykių su darbuotojais ir personalo lojalumo skatinimas; sumažintas vyriausybės reguliavimas; geresni santykiai su suinteresuotosiomis šalimis.	Didesnės galimybės pritraukti investuotojus; pagerinta įmonės reputacija; kvalifikuotų darbuotojų pritraukimas ir išlaikymas; padidintas darbuotojų lojalumas; sumažintas vyriausybės reguliavimas; teigiamo žiniasklaidos dėmesio pritraukimas; naujų verslo galimybių identifikavimo galimybės.
Nauda visuomenei	Labdaringos veiklos vykdymas; darbuotojų savanoriavimo programos; įmonės įsitraukimas į bendruomenės švietimo ir užimtumo programas; produktų bei paslaugų sauga ir kokybė.	Moralinis įsipareigojimas visuomenei vykdyti socialiai atsakingą veiklą.	Labdaringos veiklos vykdymas; darbuotojų savanoriavimo programos; įsitraukimas į visuomeninius projektus.
Nauda aplinkai	Didesnis medžiagų perdirbimo kiekis; didesnis gaminio patvarumas ir funkcionalumas; didesnis atsinaujinančių išteklių naudojimas; aplinkosaugos vadybos priemonių integravimas į verslo planus įskaitant gyvavimo ciklo vertinimą ir sąnaudas, aplinkos tvarkymo standartus ir ekologinį ženklavinimą.	Didesnis aplinkosauginis sąmoningumas.	Didesnis aplinkosauginis sąmoningumas.

Šaltinis: sudaryta autorės

Remiantis lentele, galima išskirti pagrindinius ĮSA teikiamos naudos aspektus:

- *Galimybė gauti ilgalaikį pelną.* Kai organizacija vykdo socialiai atsakingą veiklą, ji užsitikrina ilgalaikio pelno gavimą. Tai palankių santykių su bendruomene ir gero įmonės įvaizdžio rezultatas. Organizacija atitinka socialiai atsakingo verslo principus, kuomet ji siekia pelno nepažeisdama įstatymų nuostatų. Taigi socialiai atsakingos įmonės įsipareigojimas yra naudoti savo išteklius ir užsiimti veikla, kuria siekiama padidinti pelną

laikantis įstatymų nustatytos tvarkos – tai yra užsiimti atvira ir laisva konkurencija be apgaulės ar sukčiavimo.

- *Geresni santykiai su investuotojais ir didesnis kapitalas.* Įmonės, kurios savo veiklą grindžia ĮSA standartais, paprastai lenkia tas, kurios neprisiima socialinės atsakomybės. ĮSA prisiėmimas pagerina įmonės statusą investuotojų požiūriu ir galimybes gauti didesnį kapitalą.
- *Sumažintos eksploatavimo išlaidos.* Kai kurios ĮSA iniciatyvos gali žymiai sumažinti įmonės veiklos sąnaudas. ĮSA realizavimas motyvuoja įmonių vadovus persvarstyti savo verslo praktiką ir ieškoti efektyvesnių veiklos būdų.
- *Sustiprintas prekinio ženklo įvaizdis ir pagerinta įmonės reputacija.* ĮSA pagerina organizacijos įvaizdį – visuomenė susidaro geresnį įspūdį apie įmonę ir palankiau žiūri į ją, kuomet organizacija vykdo socialiai atsakingą veiklą ir rūpinasi žmonių interesais. Vartotojai dažniau linksta prie prekinių ženklų, kuriuos atstovaujančios įmonės pasižymi turinčios gerą reputaciją ir vadovaujasi ĮSA standartais. Socialiai atsakingos įmonės reputacija teikia naudą verslo bendruomenėje, kadangi padidėja galimybės pritraukti daugiau prekybos partnerių.
- *Naujų klientų pritraukimas.* Įmonės prisiimančios ĮSA yra patrauklesnės klientų atžvilgiu. Socialiai atsakingų veiklų vykdymas suteikia įmonei geresnę reputaciją ir patikimesnį įvaizdį, kas didina klientų susidomėjimą organizacija ir jos veikla.
- *Glaudesnių santykių su darbuotojais ir personalo lojalumo skatinimas.* ĮSA prisiėmimas įmonei gali padėti skatinti darbuotojų įsipareigojimą ir motyvaciją tapti novatoriškesniems ir produktyvesniems. Įmonės besivadovaujančios socialiai atsakingos veiklos principais pelno didesnį darbuotojų lojalumą ir atsidavimą. Šie veiksniai padeda įmonei verbuoti darbuotojus, juos išlaikyti ir motyvuoti įgudžių tobulinimui.
- *Sumažintas vyriausybės reguliavimas.* Kuomet vyriausybė supranta, kad organizacija atsakingai vykdo savo pareigas (socialinę atsakomybę), ji mažiau kontroliuoja įmonės veiklą. Verslas socialiai atsakingu elgesiu gali išvengti naujų vyriausybės apribojimų.
- *Moralinis įsipareigojimas vykdyti socialiai atsakingą veiklą.* Organizacijos yra įsipareigojusios rūpintis aplinka, taigi pagalba visuomenei yra moralinis įmonės įsipareigojimas. Visuomenės moralės ir etikos normų svarba organizacijai turi pranokti ekonominius tikslus.
- *Labdaringos veiklos vykdymas ir darbuotojų savanoriavimo programos.* Įmonės dalyvavimas vietos bendruomenės projektuose, labdaringos veiklos vykdymas ir darbuotojų savanoriavimo programos didina įmonės patikimumą visuomenės atžvilgiu ir pateisina jos lūkesčius.

- *Padidintas aplinkosauginis sąmoningumas.* Įmonės skatinamos rūpintis atliekų mažinimu, perdurbimu, anglies pėdsakų mažinimu ir kitais aplinkosaugos veiksniais. Naudojant ar gaminant tik tvarius produktus, mažinant energijos vartojimą ir saugant aplinką kyla įmonės reputacija aplinką tausojančių klientų tarpe.

Asemah, Okpanachi ir Edegoh (2013) taip pat akcentuoja ir tokią ĮSA naudą kaip santykių su suinteresuotosiomis šalimis gerinimas, Hrehová (2019) pabrėžia teigiamo žiniasklaidos dėmesio pritraukimą ir naujas verslo galimybes. ĮSA prisiėmimas taip pat padidina įmonės produktyvumą ir pagerina jos tiekiamų produktų ar teikiamų paslaugų kokybę (Tarptautinio darnaus vystymosi institutas, 2013).

Vis tik įmonių įsipareigojimas vykdyti socialiai atsakingą veiklą sulaukia ir kritikuotinių argumentų. Geethamani (2017) ir Išoraitė (2013) akcentuoja šio reiškinių neigiamą pusę:

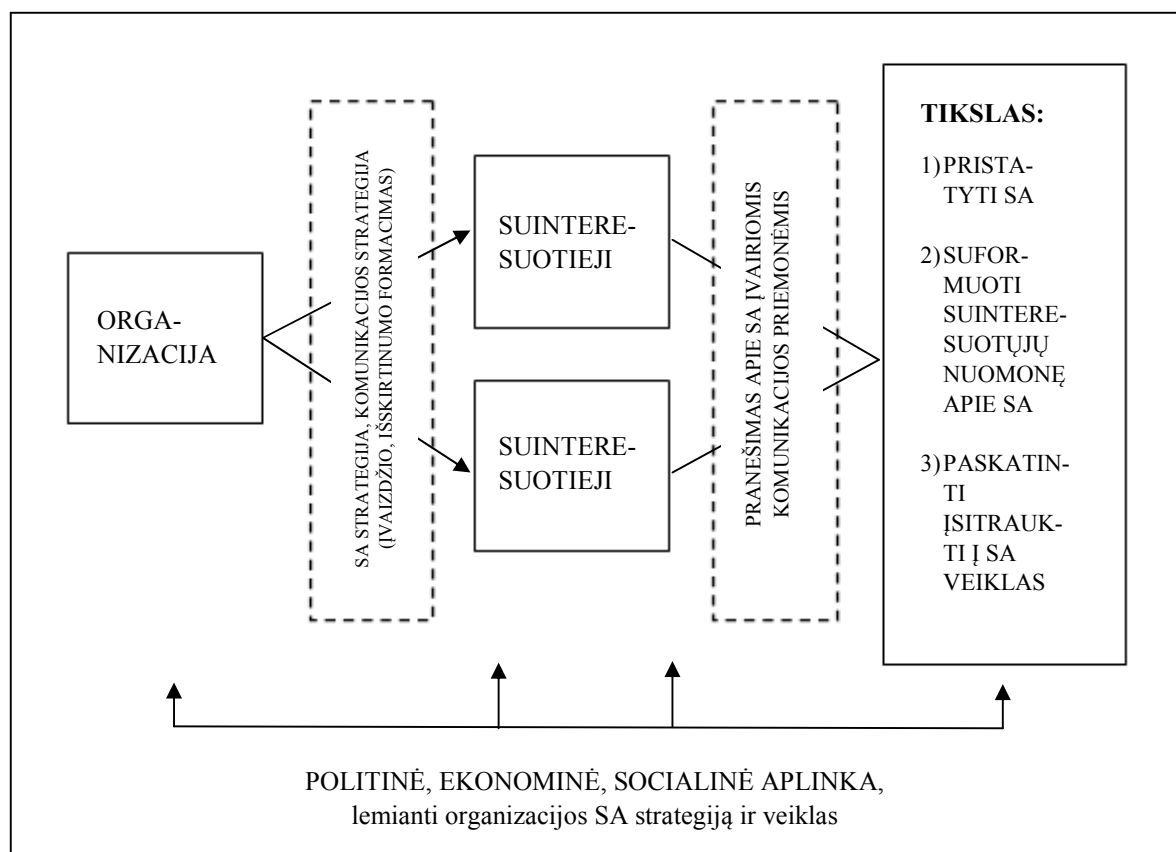
- *Papildomos išlaidos.* ĮSA programos gali būti naudinga strategija verslui, tačiau ji nebus įvykdyta be kaštų. Dalyvavimas įvairiose ĮSA veiklose padidina įmonės išlaidas ir gali pareikalauti nemažos kapitalo dalies. Kad būtų kompensuotos išlaidos, organizacija kelia savo produktų ar paslaugų kainą.
- *Pelno maksimizavimo principo paneigimas.* ĮSA paneigia pagrindinį įmonių tikslą – pelno siekimą. Kiekvienos organizacijos siekis yra pelno maksimizavimas. Taip pat, verslo subjektas yra įsipareigojęs akcininkams, kurie tikisi uždirbti iš savo akcijų. Šie poreikiai gali būti patenkinti tik tuo atveju, jei įmonė visą dėmesį sutelkia į metodų, kuriais ji gali didinti savo pelną, kūrimą. Tačiau ĮSA principai nurodo, kad įmonės savo lėšas turėtų skirti ne savo naudai, o ĮSA programoms, skirtoms visuomenės gerovei bei labdarai. Tokiu būdu įmonė didina savo išlaidas, kurios neturi atsipirkimo ar įtakos pelno siekimo procese.
- *Negalėjimas užtikrinti aukšto lygio atskaitomybės visuomenei.* Įmonių socialinės atsakomybės ataskaitų teikimo kriterijai labai skiriasi priklausomai nuo įmonės, sektoriaus ir šalies, taigi jie nuolat kinta ir nėra apibrėžti. Kadangi nėra sukurtos vieningai veikiančios socialinės atsakomybės sistemos, kurios dalyviai turėtų aiškias teises, pareigas ir atskaitomybę, todėl sunku reikalauti, kad įmonės dalyvautų socialiniuose procesuose, už kuriuos jos nejaučia atsakomybės.
- *Socialinių problemų sprendimo patirties stygius.* Bendrovės personalas pasirengęs veikti tik konkrečios ekonominės veiklos sferoje, tačiau jis neturi patirties, įgalinančios jį užsiimti socialinių problemų sprendimu.

Analizuojant literatūrą galima pastebėti tiek teigiamą, tiek ir kritinį požiūrį ĮSA tema. Socialinės atsakomybės prisiėmimas organizacijai atneša įvairios naudos. Žinoma, svarbu pabrėžti, kad ĮSA rezultatai gali būti įvertinti tik praėjus ilgesniam laikotarpiui. Nepaisant gaunamos naudos, įmonės vykdydamos socialiai atsakingas veiklas gali susidurti ir su papildomomis

išlaidomis, nepakankamo atskaitomybės lygio visuomenei problema bei socialinių problemų sprendimo patirties stygiumi. Visgi, aspektai skatinantys organizacijas priimti socialinę atsakomybę nusveria galimas šio proceso grėsmes ir kaštus, kadangi galimybė geriau patenkinti vartotojų poreikius, didinti konkurencingumą, sukurti gerą įmonės įvaizdį bei reputaciją, stiprinti darbuotojų ir vartotojų lojalumą užtikrina sėkmingą organizacijos veikimą.

1.4. Įmonių socialinės atsakomybės komunikacija

Įmonės socialinio atsakingumo lygis daro įtaką suinteresuotųjų šalių nuomonei apie ją ir kuria organizacijos įvaizdį. Dėl to yra svarbu, kad įmonė dalintųsi informacija apie savo vykdomas socialiai atsakingas veiklas su visuomene tinkamomis komunikacijos priemonėmis. Skaidri ĮSA atskaitomybė suinteresuotosioms šalims – tai geros reputacijos, prestižo, efektyvaus ir sąmoningo valdymo pagrindas. Informacijos apie ĮSA veiklas skleidimas – tai galimybė įmonėms tinkamai pristatyti, paaiškinti ir pateikti savo idėjas įvairiems suinteresuotiesiems subjektams (Moravcikova, Stefanikova, Rypakova, 2015).

5 pav. Įmonių socialinės atsakomybės komunikacijos procesas

Šaltinis: Matkevičienė, 2013

ĮSA komunikacijos proceso esminis siekis yra ryšių su organizacijos suinteresuotaisiais kūrimas. Tai galima padaryti atsiskaitant suinteresuotiesiems už vykdomas socialinės atsakomybės veiklas, įgyjant jų palaikymą ir pritarimą įmonės vykdomoms veikloms bei įtraukiant suinteresuotąsias šalis į jų įgyvendinimą.

Moravcikova, Stefanikova ir Rypakova (2015) teigia, kad ĮSA komunikacija teikia tokią naudą:

- padidina ir užtikrina įmonės skaidrumą bei suteikia didesnio informuotumo apie ĮSA veiklas galimybę;
- leidžia palyginti bendrovės viešai žinomus ĮSA įsipareigojimus su realybe ir atkreipia dėmesį į ĮSA įmonės strategijos trūkumus;
- remia tarpsektorinę verslo, vyriausybinių agentūrų ir ne pelno siekiančių organizacijų partnerystę;
- sustiprina suinteresuotųjų šalių pozicijas ir jų įsitraukimą į įmonės sprendimus.

Pirmasis būtinas suinteresuotųjų šalių įsitraukimo į ĮSA veiklą žingsnis yra jų supratimas apie galimybes dalyvauti tokioje veikloje. Sukelti suinteresuotųjų subjektų susidomėjimui įmonės naudoja įvairių komunikacijos priemonių pagalbą. Dažniausiai įmonių naudojamos visuomenės informavimo priemonės – žiniasklaida, reklama, interneto kanalai, socialinės ataskaitos (Lee, Zhang, Abitbol, 2017).

Analizuojant socialinės atsakomybės komunikacijos priemones ir būdus literatūroje ĮSA komunikacija gali būti skiriama į kontroliuojamą ir nekontroliuojamą (Matkevičienė, 2013):

- kontroliuojama komunikacija – organizacijos siekis kontroliuoti reklamos pranešimų, specialių interviu bei kitų komunikacijos priemonių sklaidą.
- nekontroliuojama komunikacija – nekontroliuojama komunikacijos pranešimų apie socialinę atsakomybę sklaida. Organizacijos parengti nekontroliuojami pranešimai žiniasklaidai ir perduoti trečiosioms šalims atspindi organizacijos atvirumą, teisingumą, skaidrumą ir atskaitomybę, todėl rengiant tokius pranešimus organizacija turėtų skirti ypatingą dėmesį jų turiniui ir formai.

ĮSA komunikacija gali būti vykdoma pagal dvi strategijas (Matkevičienė, 2015):

- 1) *Vienkryptė informavimo strategija* – skirta informuoti suinteresuotąsias šalis apie organizacijos išsikeltus strateginius socialinės atsakomybės tikslus ir realiai vykdomas veiklas. Kaip priemonę pristatyti suinteresuotiesiems vykdomas socialinės atsakomybės veiklas organizacijos dažnai renkasi socialinės atsakomybės ataskaitas.
- 2) *Dvikryptė komunikacinės sąveikos strategija* – skirta organizacijoms, pasitelkiant suinteresuotųjų atstovus, formuoti socialinės atsakomybės strategijoms: besikonsultuojant su nevyriausybiniėmis organizacijomis rengiami socialinės atsakomybės projektai, suinteresuotosios šalys raginamos įsitraukti į šių projektų įgyvendinimą.

Įmonių socialinės atsakomybės komunikacijos strategijos pasirinkimas nulemia organizacijos komunikacijos su suinteresuotosiomis šalimis pobūdį ir taikomas priemones. Įmonės taikančios vienkryptę informavimo strategiją informacijos sklaidai renkasi organizacijos kontroliuojamą

komunikacijos turinį ir priemones, o tos, kurios taiko dvikryptę komunikacijos sąveikos strategiją renkami ir kontroliuojamą ir nekontroliuojamą komunikaciją (Matkevičienė, 2015).

ĮSA komunikacija gali būti informacinės bei įtikinamosios formos. Informacinė ĮSA komunikacijos forma remiasi vienkrypte organizacijos socialinės atsakomybės komunikacijos strategija ir yra įmonės reputacijos kūrimo įrankis, kuris, priešingai nei įtikinamoji ĮSA komunikacijos forma, tiesiogiai nesiekia skatinti vartotojų pirkimo įpročių (Seele, Lock, 2015).

Viena iš dažniausiai įmonių naudojamų ĮSA komunikacijos priemonių yra socialinės atsakomybės ataskaita (arba nefinansinė ataskaita) – įmonės dokumentas, kuriame pateikiama organizacijos vykdoma ir planuojama socialinės, aplinkosaugos veiklos informacija bei įvertinami jau pasiekti rezultatai tose srityse. Vienas iš svarbiausių ĮSA ataskaitos tikslų yra sukurti įmonės klientų, darbuotojų, partnerių, tiekėjų, investuotojų, valdžios institucijų, nevyriausybinių organizacijų bei pilietinės visuomenės pasitikėjimą, viešai informuojant apie įmonės socialinės atsakomybės veiklos praktiką ir jos poveikį (Įmonių socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms įmonėms, 2012).

Europos Sąjungoje 2003 m. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos Apskaitos modernizavimo direktyva 2003/51/EB79, kuri reglamentavo privalomą ĮSA informacijos atskleidimą didelėms bendrovėms. Pagal direktyvą, didelės organizacijos tiek, kiek tai reikalinga suvokti jų veiklos pokyčius, rezultatus ir būklę, savo metiniame pranešime turi atskleisti ir tam tikrą nefinansinę informaciją, susijusią su aplinkos ir darbuotojų klausimais.

Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas nustato socialinės atsakomybės ataskaitos rengimo ir skelbimo reikalavimus, taikomus rengiant nuo 2017 m. sausio 1 d. prasidedančių ataskaitinių laikotarpių įmonės metinius pranešimus. Įstatymas reglamentuoja, kad didelės viešojo intereso įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus viršija 500, į metinį pranešimą turi įtraukti ir socialinės atsakomybės ataskaitą (Lietuvos Respublikos finansų ministerija, 2017).

Įmonės, kurių neličia ĮSA ataskaitų privalomo rengimo ir skelbimo įstatymas, jas gali pateikti dviem formomis: kaip atskiras ĮSA ataskaitas arba kaip įmonės metinės ataskaitos dalį. Įmonių nefinansinių ataskaitų formos pasirinkimą lemia turimi įmonės ištekliai ir strateginės nuostatos, kurios apibrėžia, kaip informacija turi pasiekti suinteresuotąsias grupes. Socialiai atsakingos įmonės veiklos viešinimas metinėse ataskaitose vertinamas kaip konkurencinio pranašumo rinkoje rodiklis (Juščius, Griauslytė, 2014).

Gali būti skiriami du ĮSA ataskaitų viešinimo būdai – tai spausdinta publikacija ir elektroninė ataskaita, tačiau galima ir jų kombinacija. Internetinių technologijų dėka įmonėms didėja galimybė pasiekti daugiau suinteresuotųjų subjektų. Rengiant ĮSA ataskaitas įmonės turėtų skirti didelį dėmesį jų vizualizacijai, kadangi šiandieninei visuomenei vaizdai gerokai svarbesni

nei žodžiai. Pagrindinė vaizdų naudojimo ĮSA ataskaitose priežastis – tai ĮSA koncepcijos supratimo palengvinimas suinteresuotosioms šalims (Juščius, Griauslytė, 2014).

Pastarąjį dešimtmetį sparčiai augant susidomėjimui įmonių socialine atsakomybe Vyriausybė, pilietinė, akademinė ir verslo visuomenė atkreipia dėmesį į socialinės atsakomybės ataskaitas ir jų taikymą, todėl vis daugiau įmonių vadovų suvokia, kad ilgalaikė verslo sėkmė priklauso ne tik nuo verslo, bet ir nuo aplinkos, kurioje jis veikia gerovės. Gerokai didesnes galimybes verslo sėkmei turi organizacijos, informuojančios apie veiksmus ir priemones, kurių buvo imtasi vykdant įsipareigojimus visuomenei, todėl verslo socialinės atsakomybės atskaitomybė tampa neatsiejama verslo strategijos dalimi (Juščius, Griauslytė, 2014).

Kokią įmonės informaciją ir kiek jos viešins ĮSA ataskaitose organizacijos turi teisę spręsti pačios. Išsamesnę informaciją viešinti ĮSA ataskaitose yra labiau motyvuotos tos įmonės, kurios gali pateikti daugiau vykdomos socialiai atsakingos veiklos rodiklių (Coombs, Holladay, 2012).

Įmonė siekdama ĮSA ataskaitoje išsamiai pateikti informaciją apie savo vykdomą socialiai atsakingą veiklą ataskaitoje turėtų atskleisti (Įmonių socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms įmonėms, 2012):

- įmonės socialinės atsakomybės politiką;
- politikos įgyvendinimą;
- pasiektų rezultatų socialinės atsakomybės srityje įvertinimą;
- ateities planus ir lūkesčius.

Egzistuoja daug standartų, gairių, rekomendacijų ar iniciatyvų, padedančių bendrovėms tinkamai atskleisti socialinės atsakomybės veiklas, dėl to pačioms bendrovėms nėra tikslinga kurti naujas priemones ir metodikas – rekomenduojama jau sukurtus metodus inovatyviai pritaikyti savo veikloje. Labiausiai paplitusios socialinės atsakomybės atskleidimo metodikos remiasi Jungtinių Tautų Pasaulinio susitarimo (angl. *United Nations Global Compact*) bei Pasaulinės atskaitingumo iniciatyvos (angl. *Global Reporting Initiative – GRI*) gairėmis (Įmonių socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms įmonėms, 2012).

Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas – didžiausia savanoriška įmonių socialinės atsakomybės iniciatyva, siekianti dviejų pagrindinių tikslų: padėti įmonėms įdiegti Pasaulinio susitarimo principus į įmonės verslo strategiją bei skatinti bendradarbiavimą ir partnerystę tarp įvairių sektorių, valstybėje ir už jos ribų, siekiant universalių pasaulio plėtros tikslų. Pasaulinis susitarimas skatina įmones veikti atsakingai: nedaryti žalos aplinkai, bendruomenei, kitiems verslams ir bendromis pastangomis su JT, valdžios institucijomis ir nevyriausybėmis organizacijomis dalyvauti sprendžiant socialines ir aplinkosaugos problemas bei prisidėti prie visuomenės raidos ir ekonomikos augimo (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2019). Įmonės prisijungusios prie Pasaulinio susitarimo įsipareigoja rengti ĮSA

ataskaitas pagal dešimt šio susitarimo principų (žr. 1 priedą), apimančių žmogaus teisių, darbo jėgos, aplinkos apsaugos ir kovos su korupcija sritis. Taikydamos šiuos principus organizacijos strategijoje bei įtvirtindamos sąžiningumo politiką įmonės sudaro pagrindą ilgalaikiai savo sėkmei. Be šio privalumo JT Pasaulinis susitarimas įmonėms užtikrina: stabilios ekonomikos palaikymo galimybę, kvalifikuotų ir išsilavinusių darbuotojų pritraukimą, prekės ženklo įvaizdžio pagerinimą, investuotojų išlaikymą bei JT moralinį autoritetą, žinias ir patirtį. Pasaulinio susitarimo narės, nesilaikančios pagrindinių susitarimo principų, gali būti šalinamos iš JT Pasaulinio susitarimo sąrašų. Tokiu būdu yra užtikrinama kontrolė ir JT Pasaulinis susitarimas netampa įrankiu, kurį įmonės gali panaudoti savo komerciniams tikslams įgyvendinti (Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas, 2019).

Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva (toliau – PAI) – šios iniciatyvos gairės pateikia rekomendacijas, kokią informaciją apie savo aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę veiklą organizacijos turėtų pateikti ĮSA ataskaitose vadovaujantis darnaus vystymosi požiūriu. PAI gairėse pateikiami bendrieji atskaitomybės principai, kuriais remiantis turėtų būti rengiama ataskaita bei specifiniai veiklos rodikliai: ekonominiai, aplinkosauginiai, darbo praktikos ir etikos, žmogaus teisių, visuomenės ir produkto atsakomybės (Įmonių socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms įmonėms, 2012).

Coombs ir Holladay (2012) prie labiausiai paplitusių socialinės atsakomybės atskleidimo metodikų įvardija ISO 26000 standartą. ISO 26000 – tai socialinės atsakomybės rekomendacijų standartas, kurio patvirtinta versija buvo išleista 2010 m. ISO 26000 pateikia rekomendacijas organizacijoms, kaip vadovaujantis etikos ir skaidrumo principais prisidėti prie visuomenės gerovės kūrimo bei kaip socialinę atsakomybę integruoti į organizaciją.

Įmonių socialinės atsakomybės komunikacija atlieka svarbų vaidmenį formuojant įmonės įvaizdį suinteresuotųjų šalių atžvilgiu ir yra svarbus veiksnys darantis įtaką įmonės veiklos rezultatams. Įmonė viešindama informaciją apie savo socialiai atsakingą veiklą ir jos rezultatus bei jų poveikį aplinkai ir bendruomenei kuria suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Tinkamai vykdoma ĮSA komunikacija padidina įmonės skaidrumą ir leidžia palyginti viešus organizacijos socialinės atsakomybės įsipareigojimus su jos realiai vykdomomis veiklomis. Pagrindinės įmonių socialinės atsakomybės komunikacijos priemonės yra žiniasklaida, reklama, interneto kanalai bei ĮSA ataskaitos. Įmonės socialinės atsakomybės ataskaita yra viena iš dažniausiai naudojamų ĮSA komunikacijos priemonių. Ji atskleidžia tuos įmonės socialiai atsakingos veiklos aspektus, kurie atspindi svarbiausius organizacijos ekonominius, socialinius ir aplinkosaugos veiksmus bei turi esminį poveikį suinteresuotųjų šalių sprendimams ir vertinimams.

2. UAB „GIRTEKA LOGISTICS“ SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS ĮGYVENDINIMO TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodologija

Empirinis tyrimas buvo atliktas siekiant įvertinti UAB „Girteka Logistics“ socialiai atsakingo verslo aspektais. Pasirinktos ir taikytos strategijos – dokumentų analizė bei interviu.

Visų pirma buvo atlikta *dokumentų analizė* – pirminių duomenų rinkimas, kuomet dokumentai naudojami kaip pagrindiniai informacijos šaltiniai. Šiame tyrimo etape buvo analizuojamos ir lyginamos įmonės 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitos. Tyrimo metu buvo vertinama UAB „Girteka Logistics“ veikla bei jos pažanga pagal dešimt JT Pasaulinio susitarimo principų apibrėžiančias keturias socialinės atsakomybės sritis – žmogaus teises, darbuotojų teises, aplinkos apsaugą ir kovą su korupcija.

JT Pasaulinis susitarimas nenustato konkrečios ĮSA ataskaitų rengimo metodikos ir kriterijų – jis tik pateikia įmonėms gaires, į kurias atsižvelgdamos jos turėtų rengti socialinės atsakomybės ataskaitas. Pasaulinio susitarimo ĮSA ataskaitų rengimo gairėse yra nurodomi pagrindiniai reikalavimai ataskaitų turiniui (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Įmonių socialinės atsakomybės ataskaitų turinio reikalavimai

	Reikalavimas
1.	Įmonės vadovo žodis
2.	Praktinių veiksmų aprašymas
3.	Rezultatų matavimas, vertinimas

Šaltinis: www.unglobalcompact.org

1. Įmonės vadovo pozicija turi atspindėti nuolatinę paramą Pasauliniam susitarimui ir nuolatinį tobulėjimą šioje srityje.
2. Praktinių veiksmų aprašymas turi įrodyti, jog organizacija įgyvendina Pasaulinio susitarimo principus kiekvienoje iš keturių socialinės atsakomybės sričių.
3. Rezultatų matavimas ir vertinimas nurodo, kokių mastu kiekybiškai yra įgyvendamos Pasaulinio susitarimo nuostatos.

Analizuoti UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitoms buvo išskirti 9 tyrimo kriterijai (žr. 2 priedą). Jie buvo sudaromi remiantis šaltiniais, nurodytais žemiau pateiktoje lentelėje (žr. 4 lentelę).

Ataskaitų analizės kriterijai

	Kriterijus	Šaltinis
1.	Ataskaitų turinys	Jungtinių Tautų Pasaulinis susitarimas
2.	Ataskaitų apimtis	
3.	Ataskaitų sudedamųjų dalių apimtis	
4.	Informacijos konkretumas	Įmonių socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms įmonėms (2012)
5.	Pateikiamos informacijos dinamika	
6.	Kritinis požiūris/veiklų vertinimas	
7.	Ateities planai	
8.	Apklausų ar kitų tyrimų rezultatai	
9.	Vizualizacija	V. Juščius ir J. Griauslytė (2014); H. Ramo (2011)

Šaltinis: sudaryta autorės

Taip pat tyrimui buvo naudojamas interviu metodas. **Interviu** – tai betarpiška interviuotojo (klausinėtojo) ir respondento (atsakinėtojo) sąveika, kai tyrinėtoją dominanti informacija gaunama žodžiu, atsakant į pateikiamus klausimus. Interviu yra viena svarbiausių kokybinio tyrimo duomenų rinkimo priemonių. Tai yra labai geras priartėjimo prie žmonių suvokimo, reikšmių, situacijų apibrėžimo ir realybės konstravimo būdas (Luobikienė, 2011). Tyrime dalyvavo UAB „Girteka Logistics“ marketingo ir komunikacijos skyriaus vadovė. Šiam tyrimui buvo pasirinktas iš dalies struktūruotas giluminis interviu, kadangi klausimai buvo numatyti iš anksto, o atsakymai ne. Interviu sudarė 15 klausimų (žr. 3 priedą). Interviu klausimai buvo sudaromi pagal 5 temas:

- Požiūris į socialinę atsakomybę;
- Įmonės narystė tarptautinėse organizacijose, skatinančiose ĮSA;
- Požiūris į ĮSA ataskaitas;
- Suinteresuotųjų šalių politika ir grįžtamasis ryšys;
- Įmonės ateities perspektyvos ĮSA veikloje.

Tyrimo klausimai buvo sudaryti atlikus ĮSA ataskaitų turinio analizę – buvo remtasi jos rezultatais. Taip pat sudarinėjant interviu klausimus buvo remiamasi JT Pasaulinio susitarimo principais.

Tyrimo organizavimas.

Dokumentų analizės tyrimas buvo vykdomas 2019 metų spalio – gruodžio mėnesiais. Kadangi įmonės socialinės atsakomybės ataskaitos pateikiamos tik anglų kalba buvo atliekamas jų vertimas, vėliau ataskaitų informacija buvo analizuojama ir apdorojama pagal pasirinktus tam tikrus kriterijus taikant turinio (content) analizę. Content analizė yra technika, leidžianti objektyviai ir sistemingai išnagrinėjus teksto ypatybes, daryti patikimas išvadas.

Interviu buvo vykdomas 2019 metų lapkričio mėnesį. Susitarimas dėl interviu buvo organizuojamas kontaktuojant telefonu. Interviu gauti duomenys buvo fiksuojami įrašant juos į diktofoną. Tyrimo duomenims apdoroti taip pat buvo pasirinkta turinio (content) analizė. Interviu buvo atliktas su tikslu labiau įsigilinti į UAB „Girteka Logistics“ socialinę atsakomybę, jos suvokimą įmonės veikloje bei atskaitomybę.

2.2. UAB „Girteka“ veiklos charakteristika

Girteka Logistics – viena iš pirmaujančių transporto ir logistikos kompanijų Europoje. Per metus įmonė perveža daugiau nei 520 000 pilnų krovinų (FTL). Girteka Logistics savo veiklą pradėjo 1996 m. turėdama 1 vilkiką. Nuo to laiko įmonė organiškai augo ir šiuo metu turi 6 900 vilkikų ir 7 300 puspriekabių nuosavą transporto parką pasiskirsčiusį Europoje, Rusijoje, Skandinavijos bei NVS šalių teritorijose. Su 16 500 profesionalių darbuotojų ji tapo viena didžiausių FTL vežėjų Europoje. Girteka Logistics rūpinasi savo klientais ir užtikrina efektyvų bendravimą bei sklandų krovinų pervežimą pasitelkiant LEAN metodus.

Girteka Logistics misija – padėti klientams siekti konkurencingumo, tuo pačiu sutelkiant dėmesį į meistriškumą logistikoje ir investuojant į įmonės darbuotojų bei technologinių išteklių plėtrą.

Organizacijos vizija – tapti patikimiausia bei lanksčiausia transporto ir logistikos kompanija Europoje. Tokia, kuri įkvėptų klientus, darbuotojus, partnerius ir visuomenę bei tapti pirmąją Europos kompanija turinčia nuosavą 10 000 vilkikų parką.

Įmonės vertybės:

1. Kūrybingas mąstymas – siekis tobulėti visose savo verslo srityse, tinkamiausių sprendimų parinkimas kiekvienam klientui bei geriausių galimų rezultatų planavimas ir siekimas koncentruojantis ne tik į tikslą, bet ir į patį procesą.
2. Koordinuoti veiksmai – investavimas į technologijas ir novatoriškas valdymo praktikas, atsakomybės prisiėmimas ir pažadų įgyvendinimas, siekimas pristatyti krovinus laiku prioritetu laikant saugumą.
3. Iniciatyvos – lankstumas ir individualumas, pagalba vienas kitam būti savo srities lyderiu darbe, atsakingas elgesys aplinkos ir bendruomenių požiūriu.

Girteka Logistics klientų ratas apima užsakovus nuo vietinių gamintojų iki didelių tarptautinio masto įmonių. Pagrindinės įmonės veiklos kryptys:

- Tarptautiniai pervežimai Europoje, Skandinavijoje, Rusijoje ir NVS šalyse;
- Sandėlių logistikos tinklas Baltijos šalyse;
- Naudotos technikos pardavimas;
- Nekilnojamojo turto valdymas;
- Transporto nuoma.

Girteka Logistics šūkis, požiūris ir pagrindinis principas, kuriuo remiantis kuriama įmonės verslo strategija – „Mums rūpi“. Ji sudaro penkios sritys, įprasminančios kasdieninę įmonės veiklą – klientai, vežėjai, bendradarbiai, bendruomenė, akcininkai.

2.3. UAB „Girteka Logistics“ socialinė atsakomybė

Nuo 2015 m. UAB „Girteka Logistics“ yra Pasaulinio susitarimo narė ir vadovaujasi jo dešimt principų vykdydama savo veiklą.

Įmonės internetiniame tinklapyje nurodomi jos socialinės atsakomybės prioritetai – etika darbe, švietimas ir aplinkosauga.

5 lentelė

UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės prioritetai

	Socialinės atsakomybės prioritetai		
	Etiskas darbas ir verslo praktika	Švietimo ir kultūros iniciatyvos	Ekologija
Veikla	Gerbiamas kiekvienas klientas ir darbuotojas, vertinama įvairovė ir netoleruojama diskriminacija.	Skatinamas eismo saugumas vedant paskaitas įmonės vairuotojų akademijoje, kurioje mokoma remiantis aukščiausiais standartais, galiojančiais daugelyje ES šalių. Saugaus eismo dieną organizuojami vaikų ir policijos susitikimai.	Investuojama į energiją taupančią įrangą. Girteka Logistics tikslas yra tapti efektyviausiai kurą vartojančiais kelių vežėjais Europoje.
	Laikomasi Etikos kodekso ir kovos su korupcija politikos, skaidriai atliekamos viešųjų pirkimų procedūros	Remiami įvairūs kultūros renginiai.	Tinkamai tvarkomos pavojingos medžiagos.

Šaltinis: sudaryta autorės, pagal www.girteka.eu

Prie pažangos šiose srityse prisideda ne tik pati įmonių grupė, tačiau ir darbuotojai, kurie aktyviai įsitraukia į projektų vykdymą, skiria savo laiką bei skatina visuomenės sąmoningumą.

UAB „Girteka Logistics“ turi ISO 14001 sertifikatą – Aplinkosaugos Vadybos Sistemos standarto sertifikatą. Šis sertifikatas užtikrina, kad organizacija savo veikloje vadovautųsi aplinkosauginiais principais ir visomis išgalėmis stengtųsi sumažinti žalą aplinkai. Girteka Logistics nuolat investuoja į naujausią techniką, mažinančią CO2 emisiją, bei savo kasdienėje veikloje yra įgalinusi geriausias aplinkosaugines praktikas.

2.3.1. Socialinės atsakomybės ataskaitų analizės rezultatai

Norint įsigilinti į įmonės socialinės atsakomybės principų realizavimą ir jos daromą pažangą socialinės atsakomybės srityje, buvo analizuotos ketverių metų (2015–2018 m.) UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitos. Visų pirma įmonės socialinės atsakomybės ataskaitų analizė pradedama nuo jų turinio palyginimo, toliau lyginama ataskaitų apimtis bei keturios

skirtingos socialinės atsakomybės sritys pagal Pasaulinio susitarimo principus vertinant skirtingus kriterijus (žr. 2 priedą).

6 lentelė

**UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
turinio palyginimas**

2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Bendrovės vadovo žodis	Bendrovės vadovo žodis	Bendrovės vadovo žodis	Bendrovės vadovo žodis
Apie „Girteka Logistics“	Žmogaus teisės	Apie „Girteka Logistics“	Bendrovės misija
Kompanijos filosofija	Darbuotojų teisės	Žmogaus teisės	Kelių saugumo politika
Bendrovės darbuotojų žodis	Aplinkos apsauga	Darbuotojų teisės	Sveiko gyvenimo būdo politika
Žmogaus teisės	Kova su korupcija	Aplinkos apsauga	Apie „Girteka Logistics“
Darbuotojų teisės	Apie „Girteka Logistics“	Kova su korupcija	Žmogaus teisės
Aplinkos apsauga	Kompanijos filosofija		Darbuotojų teisės
Kova su korupcija	Numatomi planai 2017 m. darbuotojų švietime		Aplinkos apsauga
Įmonės socialinės atsakomybės valdymo politika			Kova su korupcija
			Darbuotojų lyčių ir tautybių įvairovės politika
			Skirtingų lyčių ir tautybių darbuotojų švietimo politika

Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

Remiantis lentelėje pateiktais duomenimis galima teigti, kad per ketverius metus UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitų turinys kito. 2016 m. ĮSA ataskaitos turinys skiriasi nuo 2015 m. ataskaitos turinio tuo, kad jame nebelieka dviejų skyrių – „Bendrovės darbuotojų žodis“ ir „Įmonės socialinės atsakomybės valdymo politika“. Vietoje to į 2016 m. ataskaitos turinį įtraukiamas naujas skyrius – „Numatomi planai 2017 m. darbuotojų švietime“. Visi kiti turinio skyriai 2016 m. ataskaitoje išlieka tie patys kaip ir 2015 m., tik šiek tiek skiriasi jų eiliškumas. Iš naujai įtraukto skyriaus ataskaitos turinyje galima spręsti, kad 2017 m. įmonė bus daugiau orientuota į darbuotojų švietimą ir jų mokymus. 2017 m. organizacijos socialinės atsakomybės ataskaitos turinys dar labiau sutrumpinamas – jame lieka tik bendrovės vadovo žodis, informacija apie įmonę bei keturi socialinės atsakomybės sričių skyriai. Šios ĮSA ataskaitos turinys lyginant jį su ankstesnių analizuojamojo laikotarpio ataskaitų turiniais yra labai sukonkretintas ir pasižymi tik pagrindine būtina informacija. 2018 m. įmonė savo socialinės atsakomybės ataskaitos turinį praplečia. Jame atsiranda penki nauji skyriai, kurių nebuvo nei vienos analizuojamojo laikotarpio socialinės atsakomybės ataskaitos turinyje. 2018 m. ataskaitos turinyje išryškinami tokie aspektai kaip kelių saugumas, sveika gyvensena bei lyčių lygybė, taigi galima teigti, kad bendrovė tais metais skyrė didžiausią dėmesį būtent šioms sritims.

**UAB „Girteka Logistics” 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
apimties palyginimas**

2015 m.		2016 m.		2017 m.		2018 m.	
<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>
31359	24	19393	29	23131	36	39940	35

Šaltinis: Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics” 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

Pagal lentelėje pateiktus duomenis galima pastebėti, kad analizuojamuoju laikotarpiu didžiausios apimties ĮSA ataskaita pagal puslapių skaičių buvo 2017 m., tačiau lyginant ataskaitų apimtį pagal spaudos ženklų skaičių daugiausia jų turėjo 2018 m. įmonės socialinės atsakomybės ataskaita. Po to sekė 2015 m. ataskaita, o 2017 m. ataskaita buvo tik trečioje vietoje iš visų keturių ataskaitų. Remiantis tokiais duomenimis bei ataskaitų turinio analize galima daryti išvadą, kad 2018 m. ir 2015 m. ataskaitose buvo pateikiama daugiau tekstinės informacijos, o 2017 m. ir 2016 m. ataskaitose buvo daugiau vizualizacijos.

**UAB „Girteka Logistics” 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
sudedamųjų dalių apimties palyginimas (Pasaulinio susitarimo principų sritys)**

	2015 m.		2016 m.		2017 m.		2018 m.	
	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>	<i>Spaudos ženklų sk.</i>	<i>Psl. sk.</i>
Žmogaus teisių dalis	7046	4	3239	4	4769	6	2074	2
Darbuotojų teisių dalis	3834	2	2463	4	3691	6	3720	2
Aplinkos apsaugos dalis	5404	3	4087	4	8075	11	7696	6
Kovos su korupcija dalis	4130	2	1783	1	1878	2	2359	2

Šaltinis: Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics” 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

Iš Pasaulinio susitarimo principų sričių 2015 m. didžiausios apimties ĮSA ataskaitoje buvo žmogaus teisių dalis. Mažiausiai dėmesio tais metais įmonė skyrė darbuotojų teisių principams. 2016 m. ir 2017 m. organizacija daugiausiai orientavosi į aplinkosaugos sritį, o mažiausiai į kovą su korupcija. 2018 m. aplinkosauga vis dar išliko didžiausią apimtį sudaranti įmonės socialinės atsakomybės ataskaitos dalis. Mažiausią apimtį ataskaitoje apėmė žmogaus teisių sritis. Remiantis lentelės duomenimis galima daryti išvadą, kad analizuojamojo laikotarpio ĮSA ataskaitose visoms šioms keturioms sritims skiriamas nevienodas dėmesys.

**UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
žmogaus teisių dalies analizė**

Kriterijai	Ataskaitos publikavimo metai			
	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Informacijos konkretumas	Pateikiami tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai rodikliai. Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi padidinti darbuotojų saugumui bei pagerinti jų darbo sąlygoms.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai. Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi pagerinti darbuotojų darbo sąlygoms bei kokiais būdais buvo skatinama darbuotojų įvairovė ir lygybė.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai. Dalis informacijos sutampa su 2016 m. ataskaita (darbo sąlygos, darbuotojų lygybė). Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi pagerinti darbuotojų darbo sąlygoms, kokiuose renginiuose organizacija dalyvavo.	Rodikliai nepateikiami. Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi darbuotojų saugumui, taip pat visuomenės saugumui keliuose didinti.
Informacijos dinamika	Negalima nustatyti, kadangi tai pirmoji išleista organizacijos socialinės atsakomybės ataskaita.	Aprašomos tęsiamos 2015 m. bei naujai pradėtos vykdyti 2016 m. veiklos, ataskaita papildyta nauja informacija.	Aprašomos tęsiamos 2016 m. vykdytos veiklos. Ataskaita minimaliai papildyta nauja informacija, kadangi dalis jos identiška 2016 m. ataskaitai.	Ataskaitoje aprašomos 2018 m. veiklos, pateikiama nauja informacija.
Kritinis požiūris/veiklų vertinimas	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.
Ateities planai	Pateikiami organizacijos planai 2016 metams.	Pateikiami organizacijos planai 2017 metams. 2016 m. planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.	Pateikiami organizacijos planai 2018 metams. 2017 m. planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.	Pateikiami organizacijos planai 2019 metams. 2018 m. planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.
Apklausų ar kitų tyrimų rezultatai	Pateikiami apklausos, susijusios su darbuotojų mokymais, rezultatai.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.
Vizualizacija	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.

Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

Organizacija 2015 m. orientavosi į darbuotojų saugumo užtikrinimą organizuojant mokymus bei darbuotojų darbo sąlygų gerinimą. Metų pradžioje įmonė remdamasi JT Pasaulinio susitarimo principais ir kitomis tarptautiniu mastu pripažintomis elgesio normomis bei įmonės filosofija sukūrė ir paskelbė pirmąjį savo elgesio kodeksą. Taip pat buvo patobulinta informavimo sistema įmonės internetiniame puslapyje, kuri leidžia darbuotojams anonimiškai dalintis informacija jei jiems

daroma žala piktnaudžiaujant žmogaus teisėmis arba jie yra tokių įvykių liudininkai. Organizacija rengė darbo saugos mokymus vairuotojams, kurių tikslas buvo didesnė avarijų prevencija keliuose bei taisyklingas vairavimo ir poilsio periodų laikymasis. Koks vairuotojų skaičius dalyvavo mokymuose ir kokia buvo mokymų trukmė bei rezultatas, įmonė savo ataskaitose neatskleidžia, todėl galima teigti, kad informacija apie šias veiklas pateikiama labai abstrakčiai. Įmonės intranete buvo įdiegta speciali skaitmeninė darbo saugos mokymo ir testavimo sistema administracijai, kurios dėka darbuotojams mokymų metu pavyko įsiminti apie 74% mokomosios medžiagos. Siekiant pagerinti darbuotojų darbo sąlygas, organizacija investavo į naują regioninį padalinį Šiaulių mieste, kurį sudarė daugiau nei 1500 darbuotojų. Jame buvo įrengtas modernus biuras, aptarnavimo centrai, garažai ir vairuotojų poilsio patalpos. Taip pat, įmonė įkūrė bazes vairuotojams Nyderlanduose, Suomijoje ir Švedijoje.

2016 m. organizacija liko orientuota į darbuotojų darbo sąlygų gerinimą, tačiau skyrė dėmesio ir naujai sričiai – darbuotojų lygybės skatinimui. Siekdama pagerinti vairuotojų darbo sąlygas įmonė įsigijo daugiau kaip 1100 naujų vilkikų su geresne saugos įranga ir pagerintu komfortu. Naujame Šiaulių miesto regioniniame padalinyje vairuotojų patogumui įmonė įrengė laukimo zonas, dušus, skalbykles ir džiovykles, taip pat pasirūpino stovėjimo aikštelėmis Suomijoje, Švedijoje ir Nyderlanduose. Skatindama darbuotojų įvairovę organizacija samdė penkiolikos skirtingų tautybių darbuotojus. Skatindama lyčių lygybę įmonė siekė palaikyti panašų vyrų ir moterų skaičių personale - darbo vietos suteikimas bei pareigų paaugštinimas organizacijoje skiriamas ne pagal lytį, o darbuotojo įgūdžius ir patirtį. Visgi, informacijos kokia konkrečiai dalis vyrų ir moterų dirba įmonėje, ataskaitoje nėra. Tęsdama 2015 m. veiklas organizacija papildė savo elgesio kodeksą ir išleido naują jo versiją.

2017 m. įmonė dalyvavo visuomeniniuose renginiuose bei juos rėmė: palaikydama vaikų teises kaip pranešėja dalyvavo „Vaikų teisių ir verslo principų“ konferencijoje bei buvo Švedijos instituto tvarumo forumo dalyvė. Organizacija vis dar orientavosi į darbuotojų darbo sąlygų gerinimą ir mokymų organizavimą bei jų lygybės užtikrinimą. Vairuotojų darbo sąlygoms gerinti UAB „Girteka Logistics“ įsigijo daugiau kaip 2500 naujų vilkikų – daugiau kaip 1400 vilkikų nei 2016 m., taigi galima įžvelgti įmonės daromą pažangą šioje srityje. Tačiau kitos pateikiamos veiklos ataskaitoje darbuotojų darbo sąlygoms gerinti (įrengtos laukimo zonos, dušai, skalbyklės, stovėjimo aikštelės Suomijoje, Švedijoje ir Nyderlanduose) identišškai kartojasi su įmonės 2016 m. socialinės atsakomybės ataskaitoje pateikta informacija, todėl galima daryti išvadą, kad organizacija per šiuos metus naujų veiksmų darbuotojų darbo sąlygoms gerinti nesiėmė. Ataskaitos duomenys apie darbuotojų lygybės skatinimą taip pat visiškai sutampa su 2016 m. ataskaitos duomenimis, taigi ir ši informacija nėra nauja. Organizacija 2017 m. vykdė darbuotojų mokymus – kokie

mokymai buvo rengiami nėra nurodoma, todėl ši vykdyta veikla ataskaitoje visiškai neturi konkretumo.

2018 m. ĮSA ataskaitoje žmogaus teisių dalyje daug informacijos pateikiama nėra. Pagrindinės aprašomos veiklos, kurių ėmėsi organizacija buvo dalyvavimas diskusijų festivalyje „Bütent!“ bei konferencijoje „Vision zero“ už tvarų kelių saugumą Baltijos šalių regione ir jos rėmimas.

Visose keturiose ĮSA ataskaitose pateikiamas tik pozityvus požiūris į vykdytas veiklas, rizikos nėra identifikuojamos – iš to galima spręsti, kad įmonė yra patenkinta savo atliktų veiklų rezultatais. Nepaisant to, organizacija įvardija tolesnio tobulėjimo žmogaus teisių srityje siekį. Kiekvienoje organizacijos analizuojamojo laikotarpio ataskaitoje yra atskleidžiami ateities planai, tačiau jie įvardijami gana abstrakčiai ir kiekvienais metais jų esmė yra labai panaši – siekis gilinti darbuotojų žinias ir supratimą žmogaus teisių srityje bei didinti jų saugumą. Įmonė savo ataskaitose nepateikia ankstesnių metų planų įgyvendinimo vertinimo, todėl požiūrį į jų realizavimo sėkmę galima susidaryti tik analizuojant ataskaitų turinį. Remiantis ataskaitose pateikiama informacija galima teigti, kad 2016 m. vykdytos veiklos atspindi numatytų planų įgyvendinimą, kadangi organizacija patobulino elgesio kodeksą bei aprūpino įmonės vairuotojus saugesne darbo įranga. 2017 m. ir 2018 m. ataskaitose aprašomose veiklose galima pastebėti įmonės planų įgyvendinimą tik darbuotojų saugumo tema. 2017 m. organizacija pateikia informaciją apie saugesnės darbo įrangos vairuotojams įsigijimą, o 2018 m. – informaciją apie saugumo keliuose didinimą. Vis tik reiktų atkreipti dėmesį, kad visą analizuojamąjį laikotarpį buvo rūpinamasi tik įmonės vairuotojų saugumo didinimu, o apie kitus organizacijos darbuotojus nėra užsimenama. 2016 m., 2017 m. ir 2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitose apklausų ar kitų tyrimų rezultatų nėra, tik 2015 m. ataskaitoje pateikiami vykdytos apklausos rezultatai. Visose bendrovės socialinės atsakomybės ataskaitose pateikiamos asociatyvios nuotraukos. Jos suteikia ataskaitoms vaizdingumo, tačiau nuotraukos galėtų būti konkretesnės ir susijusios su tekstu.

2015 m. socialinės atsakomybės ataskaitoje yra pateikta papildomos informacijos – trys atvejo analizės: dalyvavimas projekte „Misija Sibiras“ ir kelių saugumo projekte Norvegijoje bei Tarptautinės kelių transporto sąjungos apdovanojimai įmonės darbuotojams. Taip pat ataskaitoje yra pateikti keturi QR kodai su nuorodomis į papildomą informaciją apie bendrovės socialiai atsakingą veiklą žmogaus teisių srityje. 2017 m. ataskaitoje organizacija pateikia informaciją apie dalyvavimą Švedijos instituto tvarumo forume.

**UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
darbuotojų teisių dalies analizė**

Kriterijai	Ataskaitos publikavimo metai			
	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Informacijos konkretumas	Pateikiami kiekybiniai rodikliai. Nurodoma kokiais būdais buvo skatinama darbuotojų įvairovė ir lygybė.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai. Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi patobulinti darbuotojų mokymosi procesui, skatinti sveiką gyvenimą bei lyčių lygybę.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai. Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi skatinti darbuotojų sveiką gyvenimą bei lyčių lygybę, kokių veiklų buvo imtasi darbuotojų mokymų srityje.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai. Nurodoma kokių priemonių buvo imtasi gerinti darbuotojų darbo sąlygoms bei stiprinti įmonės ir darbuotojų ryšį.
Informacijos dinamika	Negalima nustatyti, kadangi tai pirmoji išleista organizacijos socialinės atsakomybės ataskaita.	Ataskaitoje aprašomos 2016 m. veiklos, pateikiama nauja informacija.	Ataskaitoje aprašomos 2017 m. veiklos, pateikiama nauja informacija, dalis veiklų tęsiama nuo 2016 m.	Ataskaitoje aprašomos 2018 m. veiklos, pateikiama nauja informacija.
Kritinis požiūris/veiklų vertinimas	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Identifikuojama veiklos spraga, numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, taip pat identifikuojamos spragos, numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.
Ateities planai	Pateikiami organizacijos ateities planai, tačiau neapibrėžtam laikotarpiui.	Pateikiami organizacijos ateities planai, tačiau neapibrėžtam laikotarpiui. Praėjusių metų planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.	Pateikiami organizacijos ateities planai, tačiau neapibrėžtam laikotarpiui. Praėjusių metų planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.	Pateikiamas organizacijos planai 2021 metams. Praėjusių metų planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.
Apklausų ar kitų tyrimų rezultatai	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.
Vizualizacija	Pateikiamas darbuotojų procentinio pasiskirstymo pagal lytis įvairiuose organizacijos skyriuose paveikslas, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiama asociatyvi nuotrauka, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamas vilkiko vairavimo simulatoriaus paveikslas ir asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.

Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

Bendrovė 2015 m. orientavosi į darbuotojų diskriminacijos mažinimą. Organizacija tuo tikslu pradėjo rengti darbuotojų vadovą, kuriame pateiktos taikytinos teisinės normos ir kitos tarptautiniu mastu pripažintos taisyklės įmonės personalui. Bendrovė palaiko profesinių sąjungų veiklą ir suteikia joms nepriklausomybę. Organizacija siekdama skatinti darbuotojų įvairovę samdo darbuotojus iš penkiolikos skirtingų šalių bei siekia kuo mažesnio lyčių skirtumo įmonės

personale, todėl darbuotojų įdarbinimo procese atrenkant kandidatus į tam tikras pozicijas vadovaujasi tik jų įgūdžiais ir patirtimi. Įmonės ataskaitoje pateikiami duomenys, kad komercinio ir administracinio skyriaus darbuotojus sudaro 48% vyrų ir 52% moterų, pagrindinio aukšto darbuotojus sudaro 53% vyrų ir 47% moterų, o vairuotojus – 98% vyrų ir 2% moterų. Remiantis šiais duomenimis galima teigti, kad didžiojoje personalo dalyje įmonei pavyksta užtikrinti panašų darbuotojų lyčių pasiskirstymą, tik vairuotojų tarpe dirbančių vyrų ir moterų skaičius labai ženkliai skiriasi.

2016 m. organizacija liko orientuota į lyčių lygybės skatinimą bei atkreipė dėmesį į darbuotojų sveikatingumo palaikymą ir mokymų proceso tobulinimą. Įmonė savo socialinės atsakomybės ataskaitoje atskleidžia, kad vadovavimo pozicijose dirba 41,07% moterų, aukščiausioje vadovybėje moterų yra 31,82%, o vairuotojų tarpe moterų yra 0,63%. Lyginant šiuos rodiklius su 2015 m. ataskaitos duomenimis galima teigti, kad darbuotojų lygybės rodiklių skirtumas vairuotojų atžvilgiu padidėjo – 2016 m. jų tarpe moterų buvo du kartus mažiau nei 2015 m. (rodiklis sumažėjo 1,37%). Skatindama sveiką darbuotojų gyvenimo būdą bendrovė organizuoja sportines veiklas: darbuotojų vasaros vakarėlis rengiamas orientuojantis į aktyvų laiko praleidimą, organizuojami jogos užsiėmimai po darbo valandų. Taip pat organizacija buria darbuotojų komandas, kurios dalyvauja Vilniaus bėgimo maratone (nuo 2012 m.) ir Vilniaus dviračių maratone. Tobulinant mokymų procesą įmonės vairuotojai buvo aprūpinti planšetiniais kompiuteriais. Mokymu metu organizacija paruošė daugiau nei 4000 profesionalių vairuotojų, kurie dalyvavo daugiau nei 8000 kursų.

2017 m. organizacija ėmėsi aktyvesnių priemonių darbuotojų lyčių lygybės skatinimui ir pasirašė „ParityPledge“ pasižadėjimą, kuriame įmonė įsipareigoja rengiant darbuotojų interviu į jį pakviesti bent po vieną kvalifikuotą moterį kandidatę į visas laisvas pareigybių pozicijas. ĮSA ataskaitoje vis dar akcentuojamas darbuotojų sveiko gyvenimo būdo skatinimas, tačiau organizacija naujų veiklų šioje srityje nesiėmė – vykdė kasmetines veiklas, kurios buvo minimos 2016 m. ataskaitoje. UAB „Girteka Logistics“ kaip ir ankstesniais metais liko orientuota į darbuotojų kvalifikacijos kėlimą. Vairuotojai buvo apmokyti naudotis planšetiniais kompiuteriais, organizacijos vairuotojų akademija paruošė daugiau nei 8000 profesionalių vairuotojų – daugiau nei 4000 vairuotojų nei 2016 m.

2018 m. organizacija orientavosi į darbuotojų darbo sąlygų gerinimą – įsigijo apie 2000 naujų vilkikų, vairuotojų mokymams palengvinti įsigijo vairavimo simulatorių bei įsidiegė naują transporto vadybos sistemą „Transics“. Didesniam skaidrumui ir grįžtamojo darbuotojų ryšio skatinimui įmonė parengė vidinę intraneto sistemą „Yammer“.

2015 m. ir 2018 m. ĮSA ataskaitose yra atskleidžiamas tik pozityvus požiūris į organizacijos atliktas veiklas. 2016 m. ataskaitoje identifikuojama problema – įmonė nurodė siekį didinti

darbuotojų lyčių lygybę personale, kadangi nebuvo patenkinta esamu rezultatu. 2017 m. ĮSA ataskaitoje bendrovė pateikia abipusį vertinimą – organizacija didžiuojasi pasiekimais skatinant darbuotojų lyčių lygybę, tačiau teigia, kad gali pasiekti šioje srityje daugiau. Visose keturiose ĮSA ataskaitose yra pateikiami įmonės ateities planai, tačiau konkrečiu įvykdymo laikotarpiu jie yra apibrėžiami tik 2018 m. ataskaitoje. Įmonės planai, kaip ir ĮSA ataskaitų žmogaus teisių dalyse, darbuotojų teisių dalyse atskleidžiami tik abstrakčiai bei kiekvienais metais jų esmė yra ta pati – skatinti darbuotojų įvairovę ir lygybę. Organizacija savo ataskaitose nepateikia ankstesnių metų planų įgyvendinimo vertinimo, taigi jį galima nustatyti tik analizuojant ataskaitų turinį. 2016 m. įmonė pateikia kiekybinius darbuotojų lyčių skirtumų rodiklius. Kadangi rodiklius įmonė pateikia skirtingų darbo pozicijų nei 2015 m., galima nustatyti tik vairuotojų lygybės pokytį – rezultatai suprastėjo. Tai leidžia manyti, kad įmonei šiais metais nepavyko tinkamai įvykdyti numatytų planų. 2017 m. įmonė įgyvendino išsikeltus planus pasirašydama „ParityPledge“ pasižadėjimą. 2018 m. ĮSA ataskaitoje organizacija nepateikia jokios informacijos, susijusios su numatytais planais, todėl galima teigti, kad tais metais jai jų įgyvendinti nepavyko. Nei vienoje analizuojamojo laikotarpio ataskaitoje bendrovė nepateikė nei apklausų, nei kitų tyrimų rezultatų iš ko galima spręsti, kad jų šioje socialinės atsakomybės srityje neatliko. 2015 m. ir 2017 m. įmonės ataskaitose šiek tiek yra pateiktos vizualizacijos tekstui, kitose analizuojamojo laikotarpio ataskaitose pateikiamos tik asociatyvios tekstui nuotraukos.

2015 m. ataskaitoje yra pateikta papildomos informacijos – atvejo analizė: UAB „Girteka Logistics“ buvo įvertinta kaip viena geriausių darbdavių Lietuvoje bei du QR kodai su nuorodomis į papildomą informaciją apie bendrovės socialiai atsakingą veiklą darbuotojų teisių srityje.

11 lentelė

**UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
aplinkos apsaugos dalies analizė**

Kriterijai	Ataskaitos publikavimo metai			
	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Informacijos konkretumas	Pateikiami kiekybiniai rodikliai.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai.	Pateikiami kiekybiniai rodikliai.	Pateikiami tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai informacijos rodikliai.
Informacijos dinamika	Negalima nustatyti, kadangi tai pirmoji išleista organizacijos socialinės atsakomybės ataskaita.	Ataskaitoje aprašomos 2016 m. veiklos, pateikiama nauja informacija.	Ataskaitoje aprašomos 2017 m. veiklos, pateikiama nauja informacija, dalis veiklų tęsiama nuo 2016 m.	Ataskaitoje aprašomos 2018 m. veiklos, pateikiama nauja informacija, dalis veiklų tęsiama nuo 2016 m. ir 2017 m.
Kritinis požiūris/ veiklų vertinimas	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.

Ateities planai	Pateikiami organizacijos planai 2020 metams.	Pateikiami organizacijos planai 2017 metams. Jos veikloje pastebimas ankstesnių metų planų realizavimas.	Pateikiami organizacijos planai 2018 metams. Jos veikloje pastebimas ankstesnių metų planų realizavimas.	Ateities planai nepateikiami, tačiau organizacijos veikloje pastebimas ankstesnių metų planų realizavimas.
Apklausų ar kitų tyrimų rezultatai	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Pateikiami tyrimo apie LNG sunkvežimių poveikį aplinkai rezultatai.
Vizualizacija	Pateikiamos „Euro 6“ klasės sunkvežimių palyginimo grafikas ir organizacijos sunkvežimių į aplinką išmetamo CO ₂ kiekio diagrama bei asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiama asociatyvi nuotrauka, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiama tyrimo rezultatų vizualizacija bei asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.

Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

2015 m. siekdama sumažinti sunkvežimių išmetamo į aplinką CO₂ kiekį organizacija įsigijo daugiau nei 2900 „Euro 5“ ir „Euro 6“ klasės sunkvežimių – kiek ir kurių sunkvežimių konkrečiai įmonė įsigijo ataskaitoje nepateikiama, tačiau atskleidžiama informacija, kad įmonei pavyko sumažinti virš 65 tonų sunkvežimių išmetamo CO₂. Įmonė įsigijo naują šaldymo įrangą, kuri yra įmontuota šaldytuvų priekabose ir sumažina degalų sąnaudas 15%. Buvo pradėtas naudoti biodyzelinas. Organizacija įsidiegė aplinkos apsaugos vadybos sistemą, atitinkančią ISO 14001:2004 standartą. UAB „Girteka Logistics“ naudoja tik ekologišką popierių. Siekiant mažinti popieriaus sunaudojimą 47% visų įmonės sąskaitų yra išrašomos elektroniniu būdu. 2015 m. organizacija panaudojo apie 1870 kg makulatūros – tokiu būdu išsaugojo 33 medžius.

2016 m. įmonė siekdama dar labiau sumažinti į aplinką išmetamo CO₂ kiekį, įmonė įsigijo daugiau nei 1100 naujų „Euro 6“ klasės sunkvežimių. Organizacija pradėjo naudoti gamtinius išteklius – saulės baterijas vilkikų aušinimo sistemų akumuliatorių įkrovimui.

2017 m. rūpindamąsi aplinkos apsaugos sritimi įmonė tęsė 2016 m. pradėtą naudoti saulės baterijų energiją. Siekdama dar labiau sumažinti į aplinką išmetamo CO₂ kiekį, organizacija įsigijo daugiau nei 2000 naujų „Euro 6“ klasės sunkvežimių bei pirmąjį elektrinį „Tesla“ sunkvežimį.

2018 m. įmonė tęsė ekologiško popieriaus naudojimą ir taip pat padidino išrašomų elektroninių sąskaitų faktūrų kiekį – jis siekia daugiau nei 50% (nuo 2015 m. padidėjo daugiau nei 3%). Organizacija atnaujino ISO 14001:2004 standartą ISO 14001:2015 versija. UAB „Girteka Logistics“ siekdama ir toliau mažinti į aplinką išmetamo CO₂ kiekį skatino intermodalinio krovinių gabenimo būdo naudojimą bei pasiekė 5600 įsigytų „Euro 6“ klasės sunkvežimių skaičių. Įmonė nuo 2016 m. tęsia saulės baterijų naudojimą. Organizacija įsidiegė vairuotojų motyvacinę programą

„ECO League“, kurios dėka sumažinama klaidų ir nelaimingų atsitikimų rizika, apsaugant aplinką ir gerinant įmonės paslaugų kokybę.

Kadangi nei vienoje analizuojamojo laikotarpio ĮSA ataskaitoje nėra išskirtos bendravimo su visuomene dalies, tokio pobūdžio veiklos yra įtraukiamos į organizacijos ataskaitų aplinkos apsaugos dalį. 2016 m. ĮSA ataskaitoje kartu su aplinkos apsaugos veiklomis pateikiama ir tokia informacija, kad įmonė kartu su Lietuvos policija surengė saugaus eismo dieną Šiauliuose, siekdama padidinti vaikų saugumą keliuose. Organizacija teikė paramą vietinei kultūrai remdama muzikos festivalius „Loftas“ ir „Beepositive“ bei filmo „Zero 3“ filmavimą. Bendrovė kaip pranešėja dalyvavo Vilniaus universiteto ir Vilniaus Gedimino Technikos universiteto karjeros dienose. 2017 m. organizacija tęsė vaikų saugumo keliuose skatinimą ir kartu su Lietuvos policija surengė saugaus eismo dieną Vilniuje. Organizacija rėmė lietuvių ir amerikiečių filmo „001 Lithium X“ filmavimą, „Vaikų linijos“ projektą prieš vaikų patyčias – „Be patyčių“ bei prisidėjo prie Kačerginėje vykusio ralio renginio, kuris buvo skirtas paremti onkologinėmis ligomis sergančių vaikų gydymui. Įmonė prisijungusi prie „Volvo Trucks Lietuva“ inicijavo projektą „Būk. Atrask. Pasirink“, kuris pritraukė beveik 350 jaunų žmonių, besidominčių transporto ir logistikos verslu, taip pat buvo partnerė ir rėmėja renginyje „Studentų kuro iššūkis“. UAB „Girteka Logistics“ kaip ir 2016 m. kaip pranešėja dalyvavo Vilniaus universiteto ir Vilniaus Gedimino Technikos universiteto karjeros dienose. Organizacija per 2017 m. sukūrė apie 7000 naujų darbo vietų. Bendravimo su visuomene veiklos minimos tik 2016 m. ir 2017 m. ĮSA ataskaitose, 2015 m. ir 2018 m. tokio pobūdžio informacijos įmonė nepateikia.

Visose keturiose analizuojamojo laikotarpio UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitose pateikiamas tik pozityvus požiūris į vykdytas veiklas, taigi galima daryti išvadą, kad organizacija yra patenkinta savo įvykdytomis veiklomis. Nepaisant to, organizacija yra orientuota į tobulėjimą aplinkos apsaugos srityje. Nuo 2015 iki 2017 m. organizacija ataskaitose pateikia savo ateities planus – mažinti gamtos išteklių naudojimą ir didinti aplinkos apsaugą. Vienintelėje 2018 m. ĮSA ataskaitoje bendrovė ateities planų neįvardija. 2016–2018 m. ataskaitose kiekybiniais rodikliais grindžiamas numatytų planų įgyvendinimas, kuris kiekvienais metais parodo organizacijos pasiektą pažangą. Įmonė nurodo, kokių priemonių ėmėsi siekiant didinti aplinkos apsaugą – mažinti į aplinką išmetamo CO₂ kiekį ir popieriaus naudojimą. Įmonės tyrimų rezultatai yra pateikiami tik 2015 m. ir 2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitose. 2016 m. bei 2017 m. ataskaitose apklausų ar tyrimų rezultatų duomenų nėra. 2015 m. ir 2018 m. ĮSA ataskaitos yra gana vizualios, jose pateikiamos nuotraukos ir paveikslai, iliustruojantys tekstą. 2016 m. ir 2017 m. ataskaitose pateikiamos tik asociatyvios nuotraukos.

2015 m. įmonės socialinės atsakomybės ataskaitoje yra pateikiama papildoma informacija – atvejo analizė: organizacijos dalyvavimas aplinkos tvarkymo akcijoje „Darom“ bei du QR kodai su

nuorodomis į papildomą informaciją apie bendrovės socialiai atsakingą veiklą aplinkos apsaugos srityje.

12 lentelė

**UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų
kovos su korupcija dalies analizė**

Kriterijai	Ataskaitos publikavimo metai			
	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Informacijos konkretumas	Rodikliai nepateikiami.	Rodikliai nepateikiami.	Rodikliai nepateikiami.	Rodikliai nepateikiami.
Informacijos dinamika	Negalima nustatyti, kadangi tai pirmoji išleista organizacijos socialinės atsakomybės ataskaita.	Pateikiama nauja informacija.	Ataskaitoje pateikiama informacija kartojasi su 2016 m. ataskaitoje esančia informacija.	Ataskaitoje pateikiama informacija kartojasi su 2016 m. ir 2017 m. ataskaitose esančia informacija.
Kritinis požiūris/ veiklų vertinimas	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.	Veiklos vertinamos pozityviai, nenurodomos spragos ar rizikos, vis tik numatomas tolesnis tobulėjimas.
Ateities planai	Pateikiami organizacijos planai 2016 metams.	Pateikiami organizacijos planai 2017 metams. Praėjusių metų planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.	Pateikiami organizacijos planai 2018 metams. Praėjusių metų planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.	Pateikiami organizacijos planai 2019 metams. Praėjusių metų planų realizavimas konkrečiai nenurodomas.
Apklausų ar kitų tyrimų rezultatai	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.	Duomenys nepateikiami.
Vizualizacija	Nuotraukų nėra, tik išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami skyrių pavadinimai.	Pateikiamos asociatyvios nuotraukos, išryškinami pavadinimai.

Šaltinis: sudaryta autorės, pagal UAB „Girteka Logistics“ 2015–2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitas

2015 m. ĮSA ataskaitoje organizacija pateikia informaciją apie tai, kad buvo paskelbtas pirmasis „Girteka Logistics“ elgesio kodeksas, taip pat pirmoji įmonės 2014 m. finansinė ataskaita ir konsoliduota finansinės atskaitomybės santrauka. Be to, bendrovė tais metais organizavo seminarą kovos su sukčiavimu tema.

2016 m. organizacija buvo orientuota į santykių su suinteresuotosiomis šalimis gerinimą. Įmonė ant kiekvienos vilkiko priekabos užklįjavo lipdukus su nurodytu įmonės el. paštu, į kurį suinteresuotosioms šalims būtų galima siųsti pastabas, komentarus ar teigiamus įvertinimus organizacijai.

2017 m. ĮSA ataskaitoje organizacija nepateikia jokios naujos informacijos – joje pateikiama identiška informacija 2016 m. ataskaitai, taigi galima teigti, kad įmonė tais metais jokių naujų veiklų kovos su korupcija srityje nesiėmė.

2018 m. ĮSA ataskaitoje naujų duomenų taip pat nepateikiama, joje galima rasti 2016 m. ir 2017 m. ataskaitų informaciją, taigi galima daryti išvadą, kad įmonė per pastaruosius dvejus metus kovos su korupcija srityje jokios pažangos nepadarė.

Visose keturiose analizuojamojo laikotarpio ĮSA ataskaitose pateikiamas tik pozityvus požiūris į vykdytas veiklas, tačiau organizacija atskleidžia tolesnio tobulėjimo siekį kovos su korupcija srityje. Kiekvienų metų ĮSA ataskaitoje įmonė pateikia ateities planus kitiems metams, tačiau juos konkrečiai įvardyti gana sudėtinga, nes jie labiau asocijuojasi su žmogaus teisėmis nei kova su korupcija. Analizuojamojo laikotarpio ataskaitose konkretus planų realizavimas nėra nurodytas. Šioje socialinės atsakomybės srityje įmonė nei vienais analizuojamojo laikotarpio metais nevykdė nei apklausų, nei kitų tyrimų, todėl duomenys apie juos bendrovės ataskaitose nėra pateikiami. 2015 m. ĮSA ataskaitoje organizacija vizualizacijos tekstui nepateikia, tik 2016 m., 2017 m. ir 2018 m. ataskaitose galima rasti asociatyvias nuotraukas, tačiau jos informatyvumo tekstui nesuteikia – ataskaitoms tik pridedama šiek tiek vaizdingumo.

2015 m. socialinės atsakomybės ataskaitoje galima rasti papildomos informacijos – atvejo analizė bei trys QR kodai su nuorodomis į papildomą informaciją apie bendrovės socialiai atsakingą veiklą kovos su korupcija srityje.

Atlikus UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitų analizę galima pastebėti, kad 2015 m. didžiausią apimtį ataskaitoje sudarė žmogaus teisių dalis, 2016 m., 2017 m. ir 2018 m. – aplinkos apsaugos dalis. Vis tik, iš keturių socialinės atsakomybės sričių daugiausiai konkretumo ir išsamumo visu analizuojamuoju laikotarpiu ataskaitose turi aplinkos apsaugos sritis. Ji išsiskiria informacijos naujumu, rodiklių gausumu ir aiškumu. Kitose analizuojamojo laikotarpio ataskaitų dalyse pastebimas informacijos pasikartojimas ir informacijos konkretumo trūkumas. Nefinansinėse ataskaitose įmonė beveik neįvardija identifikuotų rizikų – atskleidžiamas tik teigiamas vykdytų veiklų vertinimas. Nepaisant to, organizacija nurodo tobulesnio tobulėjimo kiekvienoje socialinės atsakomybės srityje siekį, tačiau konkrečių veiklų tobulėjimo siekimui taip pat neatskleidžia. Bendrovė beveik kiekvienais metais visose keturiose socialinės atsakomybės srityse numato siektinus planus ateinantiesiems metams, tačiau vertinamojo pobūdžio komentarų apie jų įgyvendinimą ataskaitose nėra. Nuomonę apie planų įvykdymą galima susidaryti tik analizuojant ataskaitų turinį, tačiau tai atlikus didelė įmonės pažanga šioje srityje nepastebima (išskyrus aplinkosaugos sritį). Ataskaitos pasižymi apklausų bei tyrimų rezultatų trūkumu jose. Vizualizacijos ataskaitose pateikiama gana nemažai, kas didina jos patrauklumą skaitytojo atžvilgiu. Vis tik, didžiąją dalį vizualizacijos sudaro asociatyvios nuotraukos. Taigi, atlikus bendrovės ketverių metų

socialinės atsakomybės ataskaitų analizę galima teigti, kad įmonė vykdo įvairias socialiai atsakingas veiklas, tačiau informaciją apie jas ataskaitose pateikia gana abstrakčiai.

2.3.2. Socialinės atsakomybės suvokimas bendrovės veikloje

Siekiant plačiau suvokti UAB „Girteka Logistics“ požiūrį į socialinę atsakomybę ir jos atskaitomybę bei daugiau sužinoti apie bendrovės narystę tarptautinėse organizacijose skatinančiose ĮSA ir jos ateities perspektyvas socialiai atsakingoje veikloje buvo atliktas interviu tyrimas su organizacijos marketingo ir komunikacijos skyriaus vadove Neringa Rimšeliene. Apklausiamajai buvo užduota penkiolika klausimų susijusių su socialine atsakomybe (žr. 3 priedą). Prieš atliekant interviu – įmonės atstovė įspėjo, kad kai kuri organizacijos informacija gali būti laikoma konfidencialia, todėl jos atskleisti nebus galima. Gauta informacija pateikiama žemiau.

Požiūris į socialinę atsakomybę

Pasak „Girteka Logistics“ marketingo ir komunikacijos skyriaus vadovės, organizacijoje ĮSA suprantama kaip veiklos pobūdis, kuomet įmonė prisiima atsakomybę už savo daromą poveikį visuomenei ir aplinkai. ĮSA tai idėja, pagal kurią įmonės savanoriškai integruoja socialinius ir aplinkos apsaugos klausimus į savo pagrindinę verslo veiklą. Įmonės vykdoma socialiai atsakinga veikla peržengia įstatymų reikalavimų laikymąsi, kadangi tai yra savanoriška koncepcija, kuriai vadovauja verslas. Tai procesas, kuris maksimaliai padidina bendros vertės kūrimą bendradarbiaujant su visomis suinteresuotosiomis šalimis ir užtikrina, kad įmonių ir visuomenės interesai būtų sujungti į visumą ir vienas kitą papildytų.

UAB „Girteka Logistics“ imtis socialiai atsakingos veiklos skatina keletas veiksnių:

- strateginio valdymo faktorius;
- konkurencinio pranašumo siekis;
- įmonės įvaizdžio gerinimo siekis;
- įmonės etika ir moralinės nuostatos.

Pasidomėjus, kokią naudą gauna įmonė iš socialiai atsakingos veiklos, buvo gauti keli atsakymai, kurie yra pateikiami žemiau esančioje lentelėje.

13 lentelė

Socialinės atsakomybės nauda UAB „Girteka Logistics“

	Nauda įmonei
Geresnis įvaizdis	ĮSA veikla formuoja teigiamą įmonės įvaizdį verslo aplinkoje. Socialiai atsakinga įmonė labiau vertinama tiek klientų, tiek partnerių, tiek esamų ar būsimų darbuotojų rate – būsimiems darbuotojams šis faktorius padeda priimti sprendimą dėl darbo, kadangi rinkdamiesi darbo poziciją iš kelių variantų, kuriuose siūlomos panašios sąlygos, žmonės prioritetus teikia socialiai atsakingai bendrovei.
Didesnė darbuotojų motyvacija – geresnė įmonės paslaugų kokybė	Įvairios socialinės akcijos labai motyvuoja įmonės darbuotojus. Transporto srityje labai daug lemia žmogiškasis faktorius – kuo labiau darbuotojai yra patenkinti savo darbu, tuo geresnes paslaugas gali suteikti klientams.

Lengvesnis investuotojų pritraukimas	Didėjant konkurencijai, paslaugų vartotojai vis daugiau pradeda vertinti įmonių reputaciją, jų elgesį su darbuotojais ir darbo aplinką. Įmonės, atsiliekančias savo socialinės atsakomybės vertinimu, aplenkia išmintingesni konkurentai. Į įmonės vykdomą socialiai atsakingą veiklą be abejo atsižvelgia ir investuotojai – kuo geresnė įmonės reputacija socialinės atsakomybės tema, tuo lengviau organizacija pritraukia naujus investuotojus.
Sąnaudų mažinimas	Vykdoma socialiai atsakinga veikla leidžia įmonei įvertinti savo sąnaudas bei jas mažinti.

Šaltinis: sudaryta autorės

ĮSA įmonėms kartu su nauda atneša ir kaštų, todėl pašnekovės buvo pasiteirauta, ar įmonių socialinės atsakomybės prisiėmimą ir vykdymą ji sieja su papildomomis organizacijos išlaidomis. Gautas atsakymas buvo teigiamas, taigi buvo paprašyta pateikti sritis, kuriose galima pastebėti didžiausią „Girteka Logistics“ išlaidų poreikį. Jas galima suskirstyti į tris sritis: investicijos į naują įrangą bei aplinkos apsaugos sistemas, kaštai darbuotojų mokymams ir jų darbo sąlygų gerinimo aspektams, išlaidos skiriamos organizuoti bei remti įvairius renginius ir veiklas visuomenei.

ĮSA prisiėmimas nėra lengvas procesas, jis reikalauja ir nemažai organizacijų pastangų. Pagrindinėmis kliūtimis, trukdančiomis diegti ĮSA veiklas „Girteka Logistics“ marketingo ir komunikacijos skyriaus vadovės nuomone, galima įvardyti:

- išteklių trūkumą;
- įmonių strateginės vizijos trūkumą;
- aukštus standartus, keliamus socialiai atsakingoms įmonėms.

Būtent dėl šių aspektų daugelis įmonių gali vengti socialinės atsakomybės prisiėmimo.

Įmonės narystė tarptautinėse organizacijose, skatinančiose ĮSA

UAB „Girteka Logistics“ nuo 2015 m. tapo Pasaulinio susitarimo nare. Pašnekovės teigimu, prisijungti prie šios organizacijos paskatino įmonės noras būti pripažinta socialiai atsakinga organizacija pasauliniu mastu. Buvimas pasaulinio susitarimo nare įmonei suteikia galimybę keistis jai aktualia patirtimi su kitais verslo atstovais, taip pat vykdančiais socialiai atsakingą veiklą. Be to, N. Rimšėlienė teigia, kad Pasaulinio susitarimo principų įgyvendinimas įmonei padeda vykdyti rizikos valdymo strategiją savo versle.

Kadangi „Girteka Logistics“ yra prisijungusi prie Pasaulinio susitarimo ir savo veikloje vadovaujasi jo paskelbtais socialinės atsakomybės principais, buvo pasiteirauta, galbūt įmonė yra ir LAVA (Lietuvos atsakingo verslo asociacijos) narė. „Girteka Logistics“ marketingo ir komunikacijos skyriaus vadovė pateikė informaciją, jog įmonė kol kas nėra prisijungusi prie LAVA organizacijos. Gavus tokį atsakymą buvo pasidomėta, dėl kokių priežasčių netampama LAVA nare ir galbūt yra planuojama tapti ateityje, tačiau priežastys, dėl kurių įmonė neprisijungia prie Lietuvos atsakingo verslo asociacijos nebuvo įvardytos. Detalesnės informacijos apie svarstymą ir galimybes ateityje tapti LAVA nare pašnekovė taip pat neatskleidė.

Požiūris į ĮSA ataskaitas

Siekiant atskleisti UAB „Girteka Logistics“ požiūrį į ĮSA ataskaitas buvo paprašyta apibūdinti ką įmonei reiškia ir suteikia šių ataskaitų rengimas bei su kokiais ataskaitų rengimo sunkumais yra susiduriama (žr. 12 lentelę).

14 lentelė

UAB „Girteka Logistics“ socialinės atsakomybės ataskaitų rengimo procesas

ĮSA ataskaitų rengimo nauda	ĮSA ataskaitų rengimo sunkumai
Padidėja darbuotojų lojalumas.	Procesas reikalauja nemažai laiko sąnaudų.
Skatinama vidinė ir išorinė komunikacija su suinteresuotosiomis šalimis, formuojas tikslinių grupių (klientų, tiekėjų, partnerių, pirkėjų) pasitikėjimas organizacija.	Sudėtinga nuspręsti kuriuos aspektus akcentuoti, kokią informaciją pateikti plačiau, kokią glausčiau, ką svarbiausia išskirti ir paminėti.
Didinamas investuotojų susidomėjimas — socialinės atsakomybės ataskaita padeda palyginti tame pačiame ir skirtinguose sektoriuose veikiančias įmones ir atskleidžia įmonės rezultatus sprendžiant socialinius bei aplinkosauginius klausimus.	Sudėtinga atrinkti, susumuoti ir įvardyti kai kurių veiklų konkrečius rodiklius, kai kurie rodikliai gali būti sunkiai apibrėžiami
Lengvesnis ateities planų ir organizacijos strategijos nustatymo procesas.	

Šaltinis: sudaryta autorės

Pašnekovė nurodė, kad ĮSA ataskaitų rengimas veikia kaip prevencinė priemonė aplinkosaugos, žmogaus teisių ir kitose srityse. Įmonės socialinės atsakomybės ataskaitų rengimo dėka gali būti identifikuojamos rizikos ir galimybių sritys organizacijoje. Taip pat, ĮSA ataskaitų rengimo dėka supaprastinami įmonės darbo procesai, gali būti sumažinamos išlaidos ir sunaudojami ištekliai, padidėti darbo efektyvumas.

Įmonės socialinės atsakomybės ataskaitomis rūpinasi ir jas rengia ryšių su visuomene atstovai ir specialistai.

Pasiteiravus bendrovės marketingo ir komunikacijos skyriaus vadovės, kodėl, jos nuomone, nedaug įmonių Lietuvoje rengia ĮSA ataskaitas ir informuoja per jas visuomenę apie savo vykdomą socialiai atsakingą veiklą, buvo įvardytos tokios priežastys kaip:

- įmonės vengia viešumo / skaidrumo;
- įmonės vengia papildomų įsipareigojimų;
- įmonės vengia papildomų kaštų bei laiko sąnaudų, kurių reikalauja ataskaitų rengimo procesas;
- įmonės daugiau orientuojasi į pelno siekį nei į realią kuriamą socialinę naudą visuomenei ir aplinkai.

Įmonės teigdamos, jog vykdo socialiai atsakingas veiklas gali formuoti skaidrios ir patikimos organizacijos įvaizdį prieš visuomenę, tačiau tik rengiant ĮSA ataskaitas parodomas realus įmonės pažangumas socialinės atsakomybės srityje.

Suinteresuotųjų šalių politika ir grįžtamasis ryšys

Pašnekovė nurodė, kad bendrovė vykdo ĮSA ataskaitų viešąjį svarstymą. Darbuotojai bei visos suinteresuotosios šalys turi galimybę susipažinti su įmonės socialinės atsakomybės ataskaitomis jiems patogiu būdu, kadangi jos yra viešinamos tiek išoriniais, tiek ir vidiniais komunikacijos kanalais. Įmonė viešina savo rengiamas socialinės atsakomybės ataskaitas organizuodama metinius ir tarpinius pranešimus, publikuodama vykdomos socialiai atsakingos veiklos informaciją bei ĮSA ataskaitas interneto tinklalapyje, rengdama darbuotojams mokymus socialinės atsakomybės tema.

Įmonei yra labai svarbi suinteresuotųjų šalių nuomonė ir atsiliepimai, susiję su „Girteka Logistics“ įmonių grupe. Organizacijos internetiniame puslapyje pateikiama forma, kurioje gali būti teikiami klausimai, pasiūlymai ir skundai apie įmonę. Visuomenė skatinama pranešti apie pastebėtus etikos kodekso, kelių eismo taisyklių ar kitų teisės aktų pažeidimus. Gaunama informacija nėra publikuojama viešoje erdvėje – ji naudojama kasdienės įmonės veiklos, saugumo keliuose, klientų aptarnavimo ar santykių su darbuotojais tobulinimui.

Kiekvienas darbuotojas bei apskritai visa visuomenė gali kreiptis į įmonę dėl problemų, pavojų, rizikų, diskriminacijos, priekabiavimo, piktnaudžiavimo ar tiesiog nerimo dėl susijusių su įstatymų, sutarčių, etikos kodekso nuostatų laikymusi užpildydami anoniminę atsiliepimų formą. Visi gaunami skundai ir pretenzijos žymimi konfidencialiame registre, jie tiriami, paskiriamas atsakingas asmuo, numatomi prevenciniai veiksmai bei jų įvykdymo ir kontrolės terminai. Jei suinteresuotąsias šalis domina, kaip įgyvendinamas pasiūlymas arba sprendžiama jų pastebėta problema, „Girteka Logistics“ darbuotojai pateikia informaciją pranešėjui el. paštu.

Įmonės ateities perspektyvos ĮSA veikloje

UAB „Girteka Logistics“ ir toliau ketina vykdyti socialiai atsakingą veiklą remiantis Pasaulinio susitarimo principais. Siekti inovatyvių sprendimų gerinant socialinės atsakomybės vykdymą žmogaus teisių, darbuotojų teisių, aplinkosaugos bei kovos su korupcija srityse. Vienas iš įmonės tolesnių tikslų yra ir toliau gilinti darbuotojų supratimą žmogaus teisių ir darbuotojų saugos tema. Taip pat kiekviename tiekimo grandinės etape įmonė pažada stengtis glaudžiai bendradarbiauti su visais savo partneriais, tiekėjais ir klientais, kad užtikrintų jog yra priimami tik etiški ir socialiai suprantami verslo sprendimai. Aplinkosauginiu aspektu organizacija siekia ir toliau mažinti popieriaus sunaudojimą bei vilkikų į aplinką išmetamo CO₂ kiekį.

Atlikus interviu ir palyginus jo metu gautą informaciją su UAB „Girteka Logistics“ 2015-2018 m. socialinės atsakomybės ataskaitų analize galima išvelgti daug panašumų. Organizacijos

atstovė interviu metu atskleidė, kad imtis socialiai atsakingos veiklos įmonę skatina strateginio valdymo faktorius, konkurencinio pranašumo ir įvaizdžio gerinimo siekis. Analizuojant organizacijos ĮSA ataskaitas, skyriuje „Bendrovės vadovo žodis“ patvirtinama, kad socialinė atsakomybė yra integruota į įmonės verslo strategiją. Jame taip pat pabrėžiama, kad socialinės atsakomybės realizavimas įmonėje didina jos konkurenciją. Ataskaitose atskleidžiamas įmonės siekis gerinti darbo sąlygas darbuotojams, ko pasekoje gerėja įmonės teikiamų paslaugų kokybė, o tai, kaip ir minėjo interviu pašnekovė, suteikia galimybę gerinti įmonės įvaizdį. Interviu metu buvo gauta informacija, kad socialinės atsakomybės prisiėmimas skatina įmonės sąnaudų mažinimą. Organizacijos analizuojamojo laikotarpio ĮSA ataskaitų aplinkos apsaugos dalyse didelis dėmesys yra skiriamas į aplinką išmetamo CO₂ kiekio ir popieriaus sunaudojimo mažinimui. Tai patvirtina, kad socialinės atsakomybės realizavimas įmonei padeda įvertinti ir tikslingai kontroliuoti jos sąnaudas. Interviu atskleidė, kad daugiausiai įmonės išlaidų reikalauja investicijos į naują įrangą bei aplinkos apsaugos sistemas, kaštai darbuotojų mokymams ir jų darbo sąlygų gerinimo aspektams, išlaidos skiriamos organizuoti bei remti įvairius renginius ir veiklas visuomenei. Tai patvirtina ir organizacijos ataskaitos, kadangi jose šioms veikloms yra skiriama gana didelė svarba. Visgi, lyginant interviu ir ĮSA ataskaitų analizę pastebima ir diskutuotinų aspektų. Interviu metu akcentuojama, kad Pasaulinio susitarimo principų įgyvendinimas įmonei padeda vykdyti rizikos valdymo strategiją savo versle, tačiau analizuojant bendrovės socialinės atsakomybės ataskaitas buvo pastebėta, kad įmonė vengia atskleisti numatomas rizikas ir atskleidžia tik pozityvų požiūrį į vykdytas veiklas. Taip pat pasak N. Rimšalienės, ĮSA ataskaitų rengimas suteikia įmonėms lengvesnę ateities planų nustatymo galimybę, nors analizuojant ĮSA ataskaitas galima susidaryti priešingą nuomonę šiuo aspektu, nes jose bendrovės ateities planai pateikiami labai nekonkrečiai, kai kuriais metais informacija apie juos netgi kartojasi. Tai sudaro įspūdį, kad įmonė vengia viešinti kai kurią informaciją ir socialinės atsakomybės ataskaitose jos neatskleidžia.

IŠVADOS

Analizuojant Lietuvos ir užsienio autorių literatūrą buvo išsiaiškinta, kad įmonių socialinės atsakomybės sąvokos atsiradimas siejamas su XIX a. pradžia, tačiau toks ĮSA koncepcijos suvokimas, koks jis yra šiomis dienomis, pradėjo formuotis tik XX a. antrojoje pusėje. Mokslinėje literatūroje gausu įvairių apibrėžčių, aiškinančių įmonių socialinės atsakomybės sąvoką. Kol kas nėra vieno visuotinai suprantamo ĮSA apibrėžimo, kadangi autoriai akcentuoja jame skirtingus aspektus – įmonių rūpinimasis socialinėmis bei aplinkosauginėmis problemomis, bendradarbiavimo su suinteresuotosiomis šalimis svarba, savanoriškumas. Nors Europos Komisijos požiūris ir likviduoja įmonių savanoriškumą, nepaisant to, daugelis autorių savo literatūroje tai vis dar akcentuoja.

Prisiimti socialinę atsakomybę būtina tiek verslo, tiek ir viešajam sektoriui. Viešasis sektorius veikia su tikslu išspręsti visuomenės problemas bei savo veikla stengiasi užtikrinti teisingumo principą valstybėje. Jis teikia paskatas verslui būti socialiai atsakingu. Vis tik, labiausiai skatinantis motyvas privačiam sektoriui įgyvendinti socialinę atsakomybę yra jo paties suinteresuotumas. Verslo įmonėms perimant dalį viešojo sektoriaus funkcijų jų vaidmuo išsiplečia, iki tol egzistavę tarp sektorių santykiai susipina ir šios organizacijos tampa jungiamąja grandimi bei pažangos mechanizmu perkeliant socialinės atsakomybės taikymo praktiką į viešąjį sektorių.

ĮSA prisiėmimas, kaip ir kiekvienas procesas, turi tiek teigiamų, tiek diskusinių aspektų. Nors ĮSA yra siejama su papildomomis išlaidomis organizacijai, būdama socialiai atsakinga įmonė užsitikrina ilgo laikotarpio pelną, geresnį įvaizdį bei suinteresuotųjų grupių palankumą, kas atsveria galimus kaštus.

Didžiausią įtaką socialinės atsakomybės prisiėmimo ir vykdymo procese įmonėms daro suinteresuotosios šalys, todėl, norėdamos pateisinti jų lūkesčius ir įgyti jų pasitikėjimą, organizacijos turi tenkinti suinteresuotųjų poreikius bei atsižvelgti į jų interesus vykdydamos savo veiklą. Įmonei yra svarbu dalintis informacija apie savo vykdomas socialiai atsakingas veiklas su visuomene. Skaidri ĮSA atskaitomybė suinteresuotosioms šalims – tai geros reputacijos, prestižo, efektyvaus ir sąmoningo valdymo pagrindas. Pagrindinės organizacijų naudojamos visuomenės informavimo priemonės yra žiniasklaida, reklama, interneto kanalai bei socialinės ataskaitos. Įmonės socialinės atsakomybės ataskaita yra viena iš dažniausiai naudojamų ĮSA komunikacijos priemonių – ji atskleidžia tuos įmonės socialiai atsakingos veiklos aspektus, kurie atspindi svarbiausius organizacijos ekonominius, socialinius ir aplinkosaugos veiksmus bei suteikia galimybę bendrauti su suinteresuotosiomis šalimis.

UAB „Girteka Logistics“ socialinė atsakomybė suprantama kaip procesas, kuris maksimaliai padidina bendros vertės kūrimą bendradarbiaujant su visomis suinteresuotosiomis šalimis ir užtikrina, kad įmonių ir visuomenės interesai būtų sujungti į visumą ir vienas kitą papildytų.

Socialinės atsakomybės prisiėmimas ir vykdymas didina įmonės konkurencingumą bei gerina jos įvaizdį.

Vis tik, išanalizavus UAB „Girteka Logistics“ ketverių metų socialinės atsakomybės ataskaitų turinį galima teigti, kad iš keturių socialinės atsakomybės sričių (žmogaus teisės, darbuotojų teisės, aplinkos apsauga, kova su korupcija), pateikiamų įmonės analizuojamojo laikotarpio socialinės atsakomybės ataskaitose, išsamiausiai ir konkrečiausiai yra aprašoma aplinkos apsaugos sritis. Kiekviena analizuojamojo laikotarpio ataskaitų aplinkos apsaugos dalis išsiskiria iš kitų įmonės ataskaitų dalių informacijos naujumu, pateiktų organizacijos veiklų gausumu ir kur kas konkretesniais rodikliais, kurie leidžia nustatyti įmonės daromą pažangą tam tikrose srityse. Visa tai sudaro skaidrios įmonės atskaitomybės visuomenei įvaizdį. Kitose trejose UAB „Girteka Logistics“ analizuojamojo laikotarpio socialinės atsakomybės ataskaitų dalyse – žmogaus teisės, darbuotojų teisės ir kova su korupcija, galima pastebėti kiekybinių rodiklių, informacijos konkretumo bei naujumo trūkumą, kadangi dalis jos yra kartojama. 2015 m. įmonės socialinės atsakomybės ataskaitoje darbuotojų teisių srityje organizacija pateikia informaciją apie darbuotojų lygybės ir įvairovės skatinimą. Ši informacija aprašoma kartu su tam tikrais kiekybiniais rodikliais. Identiškus informacijos sutapimus darbuotojų lygybės skatinimo tema galima pastebėti 2016 m. bei 2017 m. ĮSA ataskaitose žmogaus teisių dalyse, tačiau be anksčiau minėtų kiekybinių rodiklių. Taip pat pasikartojančią informaciją galima rasti ir analizuojamojo laikotarpio bendrovės ataskaitų žmogaus teisių srityje – 2017 m. pateikiama dalis 2016 m. informacijos. Šiuo aspektu pasižymi ir įmonės ataskaitų kovos su korupcija sritis – 2017 m. ataskaitoje pateikiama 2016 m. informacija, 2018 m. ataskaitoje pateikiama tiek 2017 m., tiek ir 2016 m. informacija. Toks organizacijos pasirenkamas socialinės atsakomybės ataskaitų rengimo būdas nesudaro skaidrios įmonės įvaizdžio, kadangi skaitant ataskaitas formuojasi požiūris, kad ji tokio įvaizdžio siekia, tačiau labai konkrečių veiksmų dėl to nesiima ir nedaro didelės pažangos. Įmonė savo socialinės atsakomybės ataskaitose daugiausia pateikia kiekybinius rodiklius, kokybinių rodiklių jose yra labai mažai. Nepaisant to, vertinant visą ataskaitose esančią informaciją tiek kokybinių, tiek ir kiekybinių rodiklių organizacija galėtų pateikti daugiau, kadangi jie informaciją daro konkretesne. Bendrovė visais ketveriais metais viešina ĮSA ataskaitose kiekvienai socialinės atsakomybės sričiai numatytus planus, tačiau analizuojant ataskaitas didelė pažanga juos įgyvendinant nepastebima – ji matoma tik aplinkos apsaugos dalyse, kadangi įmonė jose pateikia konkrečius vykdytų veiklų pažangos rodiklius. Be anksčiau minėtų kiekybinių ir kokybinių rodiklių bei informacijos konkretumo trūkumo, vertinant UAB „Girteka Logistics“ ĮSA ataskaitas iš skaitytojo perspektyvos, galima pastebėti ir vizualizacijos tekstui trūkumą jose – įmonė ataskaitose pateikia labai daug asociatyvių nuotraukų, nesusijusių su teksto informacija.

Galima teigti, kad UAB „Girteka Logistics“ rengdama ĮSA ataskaitas laikosi JT Pasaulinio susitarimo gairėse pateiktų reikalavimų. Įmonė vykdo savo veiklą vadovaudamasi dešimt Pasaulinio susitarimo principų. Nepaisant to, kad organizacijos socialinės atsakomybės ataskaitose trūksta konkretumo ir vykdytų socialiai atsakingų veiklų rezultatų rodiklių, jos vistiek leidžia susidaryti tam tikrą įspūdį suinteresuotosioms šalims apie įmonės vykdomas socialiai atsakingas veiklas bei siekius socialinės atsakomybės srityje. Visgi, svarbu pabrėžti, kad bendrovė socialinės atsakomybės ataskaitas rengia dar visai neilgą laikotarpį, todėl akivaizdu, kad dar turi kur tobulėti.

REKOMENDACIJOS

UAB „Girteka Logistics“, siekdama skaidrios įmonės, kuri atsakingai vykdo socialinę atsakomybę, įvaizdžio suinteresuotųjų šalių atžvilgiu, turėtų gerai apsvarstyti naudojamą ĮSA ataskaitų rengimo strategiją. Įmonė ataskaitose turėtų pateikti daugiau konkrečios informacijos, atskleisti daugiau kokybinių ir kiekybinių rodiklių bei vengti informacijos pasikartojimo.

Įmonė vykdo įvairias veiklas visuomenės labui, tačiau jos socialinės atsakomybės ataskaitose ši informacija nėra išskiriama kaip atskiras skyrius – ji pateikiama ataskaitų aplinkos apsaugos dalyse. Siekiant suteikti organizacijos socialinės atsakomybės ataskaitoms konkretumo ir nuoseklumo, įmonei būtų tikslinga tokią informaciją pateikti žmogaus teisių dalyse, o aplinkos apsaugos skyriuje įvardyti tik tas veiklas, kurios yra susijusios su aplinkosaugos problemomis ir jų sprendimu.

Siekiant, kad įmonės nefinansinės ataskaitos būtų informatyvesnės ir patrauklesnės skaitytojui bendrovė turėtų skirti daugiau dėmesio jų vizualizacijai. Būtų tikslinga ĮSA ataskaitose pateikti daugiau paveikslų, kurie iliustruotų ir papildytų tekstą, o ne tik įvairių asociatyvių nuotraukų, susijusių su organizacija.

Bendrovė socialinės atsakomybės ataskaitas viešai pateikia tik anglų kalba, todėl siekiant didesnio prieinamumo visuomenei, tikslinga ataskaitas pateikti ir lietuvių kalba. Tokiu atveju organizacija vykdydama ĮSA komunikaciją pasiektų platesnį suinteresuotųjų šalių ratą.

LITERATŪRA

1. Adhikari, A. (2014). Corporate Social Responsibility: Voluntary or Mandatory? *NJA Law Journal*, 185–203.
2. Hamidu, A. A., Haron, H., Amran, A. (2015). Corporate Social Responsibility: A Review on definitions, core characteristics and theoretical perspectives. *Mediterranean Journal of Social Science*, Vol. 6 (4), 83–95.
3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (2019). *Apie įmonių socialinę atsakomybę*. Prieiga per internetą: <<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/darbo-rinka-uzimtumas/imoniu-socialine-atsakomybe-isa/apie-imoniu-socialine-atsakomybe>> [žiūrėta 2019-11-09]
4. Augustinienė, A., Jocienė, J., Minkutė-Henrickson, R. (2015). Social responsibility of comprehensive schools: Teachers' Point of view. *Social Sciences*, Vol. 87 (1), 74–88.
5. Bohinc, R. (2019). Dr. Rado Bohinc: Corporate social responsibility as directors' duty. Prieiga per internetą: <<https://radobohinc.si/en/dr-rado-bohinc-social-responsibility-as-directors-duty/>> [žiūrėta 2019-11-17]
6. Bowen, H. R. (1953). *Social Responsibilities of the Businessmen*, New York: Harper.
7. Cambridge Dictionary. (2019). Prieiga per internetą: <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/corporate-social-responsibility>> [žiūrėta 2019-10-22]
8. Carroll, A.B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders, *Business Horizons* [interaktyvus]. [žiūrėta 2019-10-19]. Prieiga per EBSCO duomenų bazę.
9. Carroll, A. B. (1999). Corporate social responsibility: Evolution of a definitional construct. *Business & Society*, 38 (3), 268–295.
10. Castelo Branco, M., Delgado, C., Sá, M., Sousa, C. (2014). Comparing CSR communication on corporate web sites in Sweden and Spain. *Baltic Journal of Management*, Vol. 9 (2), 231–50.
11. Coombs, W. T., Holladay, S. J. (2012). *Managing Corporate Social Responsibility. A Communication Approach*. Wiley-Blackwell.
12. Davis, K. (1960). Can business afford to ignore social responsibilities? *California Management Review*, 2 (3), 70–76.
13. Davis, K. (1973). The case for and against business assumption of social responsibilities. *Academy of Management Journal*, 16 (2), 312–322.

14. Edinger-Schons, L. M., Lengler-Graiff, L., Scheidler, S., Wieseke, J. (2019). Frontline employees as corporate social responsibility (CSR) ambassadors: A quasi-field experiment. *Journal of Business Ethics*, 157 (2), 359–373.
15. Ezekiel S. Asemah, Ruth A. Okpanachi, Leo O.N. Edegoh. (2013). Business Advantages of Corporate Social Responsibility Practice: A Critical Review. *New Media and Mass Communication*, Vol.18, 45–52.
16. Geethamani, S. (2017). Advantages and disadvantages of corporate social responsibility. *International Journal of Applied Research*, 3 (3), 372–374.
17. Homburg, Ch., Stierl, M., Bornemann, T. (2013). Corporate Social Responsibility in Business-to-Business Markets: How Organizational Customers Account for Supplier Corporate Social Responsibility Engagement. *Journal of Marketing*, Vol. 77, 54–72.
18. Hrehová, D. (2019). Corporate social responsibility (CSR) has become a business imperative [interaktyvus]. [žiūrėta 2019-12-01]. Prieiga per EBSCO duomenų bazę.
19. IISD's Business and Sustainable Development: A Global Guide. Corporate social responsibility (CSR). (2013). International Institute for Sustainable Development. Prieiga per internetą: <<https://www.iisd.org/business/issues/sr.aspx>> [žiūrėta 2019-12-21]
20. Išoraitė, M. (2013). Alaus gamybos įmonių socialinės atsakomybės tyrimas. *Verslo sistemos ir ekonomika*, Vol. 3 (2), 248–263.
21. Įmonių socialinės atsakomybės gairės vertybinių popierių biržoje listinguojamoms įmonėms. (2012). *Metodinė priemonė ISA ataskaitoms gerinti*. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/6193_listinguojamu-imoniu-gaires.pdf> [žiūrėta 2019-12-07]
22. Jarolimova, B., Tuckova, Z., Bata, T. (2019). What Does “Corporate Social Responsibility” Mean in Taxation in Small Entrepreneurships? [interaktyvus]. [žiūrėta 2019-12-12]. Prieiga per EBSCO duomenų bazę.
23. Johnson, H. A. (1971). *Business in Contemporary Society: Framework and Issues*. Belmont, Calif Wadsworth Pub.
24. Juščius, V., Griauslytė, J. (2014). Lietuvos įmonių socialinės atsakomybės ataskaitų taikymas verslo praktikoje. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/1084/1/ISSN2335-8750_2014_N_69.PG_55_70.pdf> [žiūrėta 2019-11-15]
25. Kiurienė, V. (2015). Viešojo intereso įtaka socialinei atsakomybei. In *Socialinė atsakomybė verslo ir viešajame sektoriuje* (223–238). Šiauliai: Šiaulių universiteto bibliotekos Leidybos skyrius.

26. Europos Bendrijų Komisija. (2006). *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai bei Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Augimo ir užimtumo partnerystės įgyvendinimas paversti Europą įmonių socialinės atsakomybės pavyzdžiu*. Prieiga per internetą:
<<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0136&from=L>
T> [žiūrėta 2019-11-23]
27. Europos Komisija. (2011). *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. Atnaujinta 2011–2014 m. ES įmonių socialinės atsakomybės strategija*. Prieiga per internetą:
<https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/7896_komunikatas-isa-lt.pdf>
[žiūrėta 2019-11-23]
28. Krajnakova, E., Navickas, V., Kontautiene, R. (2018). Effect of macroeconomic business environment on the development of corporate social responsibility in Baltic Countries and Slovakia. *Oeconomia Copernicana*, Vol. 9 (3), 477–492.
29. Lee, S. Y., Zhang, W., Abitbol, A. (2017). What Makes CSR Communication Lead to CSR Participation? Testing the Mediating Effects of CSR Associations, CSR Credibility, and Organization–Public Relationships. *Journal of Business Ethics*, Vol. 157 (2), 413–429.
30. Luobikienė, I. (2011). *Sociologinių tyrimų metodika*, Kaunas: Technologija.
31. Matkevičienė, R., (2013). Socialinės atsakomybės komunikacija Lietuvos organizacijų interneto svetainėse. Prieiga per internetą:
<https://www.researchgate.net/publication/330516640_Socialines_atsakomybes_komunikacija_Lietuvos_organizaciju_interneto_svetainese> [žiūrėta 2019-11-25]
32. Matkevičienė, R. (2015). Organizacijos socialinės atsakomybės komunikacija: socialinės atsakomybės veiklos ir organizacijos reputacijos sąsajos. In *Socialinė atsakomybė verslo ir viešajame sektoriuje* (134–147). Šiauliai: Šiaulių universiteto bibliotekos Leidybos skyrius.
33. Moravcikova, K., Stefanikova, L., Rypakova, M. (2015). CSR reporting as an important tool of CSR communication. *Procedia Economics and Finance*, Vol. 26, 332–338.
34. Mustofa, A., Supriyono, B., Hakim, A., Wijaya, A. F., (2016). Role of Stakeholders and Corporate Social Responsibility (CSR): Shortcomings on the Implementation of a Governance – Perspective Based CSR in Indonesia. *International Journal of Management and Administrative Sciences*, Vol. 3, Nr. 05, 35–45.
35. Navickas, V., Kontautiene, R. (2013). The initiatives of corporate social responsibility as sources of innovations. *Verslas: Teorija ir praktika*, Vol. 14(1), 27–34.

36. Okunevičiūtė – Neverauskienė, L., Pavlovskā, I. (2017). Verslo socialinės atsakomybės iniciatyvos įgyvendinimas Lietuvos statybų sektoriaus įmonėse: situacijos analizė. *Mokslas – Lietuvos ateitis*, Vol. 9 (2), 171–182.
37. Paužuolienė J., Daubarienė J. (2015). Condition of the organizational culture and corporate social responsibility of “Kretingos vandenys”. *Regional Formation & Development. Studies*. 15:98-108. DOI: 10.15181/rfds.v15i1.983
38. UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“. (2012). *Pavyzdinis organizacijų socialinės atsakomybės diegimo planas valstybės institucijose*. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/1283_pavyzdinis-is-diegimo-planas_valstybes-institucijos.pdf> [žiūrėta 2019-11-29]
39. Potašinskaitė, M., Draugelytė, A. (2013). Įmonių socialinės atsakomybės dedamųjų fragmentiškas naudojimas Lietuvoje. *Scientific Journal*, Vol. 35. No. 3, 424–431.
40. Quazi, A. M., O’Brien, D. (2000). An empirical test of a cross-national model of corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 25(1), 33–51.
41. Rakšnys, A. V., Guogis, A. (2015). Organizacijos socialinės atsakomybės komunikacija: socialinės atsakomybės veiklos ir organizacijos reputacijos sąsajos. In *Socialinė atsakomybė verslo ir viešajame sektoriuje* (73-86.). Šiauliai: Šiaulių universiteto bibliotekos Leidybos skyrius.
42. Ramo, H. (2011). Visualizing the Phonetic Organization: The case of Photographs in CSR Reports. *Journal of Business Ethics*, Vol. 104, 371–387.
43. Rudžionienė, K., Petraškaitė, V. (2014). Įmonių socialinės atsakomybės atskleidimo internete pateikiamoje finansinėje informacijoje veiksniai. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/100387/1/ISSN2351-5597_2014_V_9_N_1.PG_204-212.pdf> [žiūrėta 2019-11-23]
44. Saeidi, S. P., Sofian, S., Saeidi, P., Saeidi, S. P., Saeaeidi, S. A. (2015). How does corporate social responsibility contribute to firm financial performance? The mediating role of competitive advantage, reputation, and customer satisfaction. *Journal of Business Research*, Vol. 68 No. 2, 341–350.
45. Seele, P., Lock, I. (2015). Instrumental and/or Deliberative? A Typology of CSR Communication Tools. *Journal of Business Ethics*, Vol. 131 (2), 401–414.
46. Seiliūtė, J. (2013). Socialinės atsakomybės įtvirtinimo potencialo verslo organizacijose vertinimas. Daktaro disertacija. Vilnius.
47. Skačkauskienė, I., Valentinovič, J. (2016). Apmokestinimo teisingumo ir socialinės atsakomybės Lietuvoje tyrimas. *Mokslas – Lietuvos ateitis*, Vol. 8(2), 171–181.

48. Lietuvos Respublikos finansų ministerija. (2017). *Socialinės atsakomybės ataskaita*. Prieiga per internetą: <[https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-ir-atskaitomybe/verslo-subjektu-apskaita-ir-finansine-atskaitomybe/socialines-atsakomybes-ataskaita20180607%20\(2\).pdf](https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-ir-atskaitomybe/verslo-subjektu-apskaita-ir-finansine-atskaitomybe/socialines-atsakomybes-ataskaita20180607%20(2).pdf)> [žiūrėta 2019-10-29]
49. Šneiderienė, A., (2016). Įmonių socialinės atsakomybės įgyvendinimo regioniniai skirtumai. Prieiga per internetą: <<http://journals.ku.lt/index.php/RFDS/article/view/1289/pdf>> [žiūrėta 2019-11-03]
50. Tanggamani, V., Bakar, S., Othman, R. D. (2016). Incorporating role of stakeholders into corporate CSR strategy for sustainable growth: an exploratory study. *SHS Web of Conferences*, Vol. 36, 1–9.
51. Thorne, H. (2019). Corporate Social Responsibility: Advantages to Your Business. Prieiga per internetą: <<https://toughnickel.com/business/Corporate-Social-Responsibility-Advantages>> [žiūrėta 2019-10-18]
52. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (2019). *Trumpa informacija apie Pasaulinį susitarimą*. Prieiga per internetą: <<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/darbo-rinka-uzimtumas/imoniu-socialine-atsakomybe-isa/trumpa-informacija-apie-pasaulini-susitarima>> [žiūrėta 2019-12-06]
53. Vargas-Hernandez, J. G., Cruz, M. (2016). Critical Analysis of Corporate Social Responsibility Concept. *Journal of Socialomics*, Vol. 5 (4), 1–3.
54. Wood, D. J. (2010). Measuring corporate social performance: a review. *International Journal of Management Reviews*, 12(1), 50–84.
55. 2003 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/51/EB iš dalies keičianti Direktyvas 78/660/EEB, 83/349/EEB, 86/635/EEB ir 91/674/EEB dėl tam tikrų tipų bendrovių, bankų ir kitų finansų įstaigų bei draudimo įmonių metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės. Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32003L0051>> [žiūrėta 2019-11-24]

PRIEDAI

10 Pasaulinio susitarimo principų

Žmogaus teisės	
1 principas	Siekama, kad verslo organizacijos remtų ir gerbtų tarptautinę žmogaus teisių apsaugą savo įtakos srityje;
2 principas	Užtikrintų, kad jos pačios neprisidėtų prie žmogaus teisių pažeidinėjimo.
Darbo jėga	
3 principas	Siekama, kad verslo organizacijos paremtų asociacijų laisvę ir pripažintų teisę į veiksmingas bendras derybas;
4 principas	Bet kokios formos privalomojo ar priverstinio darbo eliminavimas;
5 principas	Vaikų darbo panaikinimas;
6 principas	Diskriminacijos, susijusios su įdarbinimu ir profesija, panaikinimas.
Aplinkos apsauga	
7 principas	Siekama, kad verslo organizacijos paremtų prevencines programas, užtikrinančias aplinkos apsaugą;
8 principas	Imtųsi iniciatyvų aplinkosaugos atsakomybei didinti;
9 principas	Skatintų aplinkai palankių technologijų vystymąsi ir platinimą.
Kova su korupcija	
10 principas	Verslo organizacijos turi kovoti prieš visas korupcijos formas (tarp jų ir papirkinėjimą bei kyšininkavimą)

UAB „Girteka Logistics“ ataskaitų analizės kriterijai

	Kriterijus	Pastabos
1.	Ataskaitų turinys	Ataskaitų turinio sandara
2.	Ataskaitų apimtis	Bendra ataskaitų apimtis
3.	Ataskaitų sudedamųjų dalių apimtis	Žmogaus teisių, darbuotojų teisių, aplinkos apsaugos, kovos su korupcija dalių apimtis.
4.	Informacijos konkretumas	Kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai
5.	Pateikiamos informacijos dinamika	Informacija apie pokyčius lyginant su ankstesniais metais
6.	Kritinis požiūris/veiklų vertinimas	Rizikų identifikavimas
7.	Ateities planai	Ateities planų realizavimo vertinimas
8.	Apklausų ar kitų tyrimų rezultatai	Kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai
9.	Vizualizacija	Ataskaitos patrauklumas skaitytojui

Interviu klausimynas

1. Kaip apibrėžtumėte ĮSA (įmonių socialinę atsakomybę)?
2. Kokie veiksniai paskatino įmonę imtis socialiai atsakingos veiklos?
3. Kokią naudą gauna Jūsų įmonė iš vykdomos socialiai atsakingos veiklos ar programos?
4. Ar įmonių socialinės atsakomybės prisiėmimą ir vykdymą siejate su papildomomis išlaidomis?
5. Kokios yra pagrindinės kliūtys diegti ĮSA veiklas įmonėse?
6. Kas paskatino įmonę tapti Pasaulinio susitarimo nare?
7. Ar įmonė yra LAVA (Lietuvos atsakingo verslo asociacijos) narė?
➤ *Jei ne, dėl kokių priežasčių ja netampa? / Ar ateityje planuojama tapti LAVA nare?*
8. Ką Jūsų įmonei reiškia / suteikia ĮSA ataskaitų rengimas?
9. Kas rengia Jūsų įmonės socialinės atsakomybės ataskaitas? Kokia yra rengėjų kvalifikacija?
10. Ar yra sudėtinga rengti įmonės socialinės atsakomybės ataskaitas? Su kokias sunkumais susiduriate rengiant ĮSA ataskaitas?
11. Kodėl nedaug įmonių Lietuvoje rengia ĮSA ataskaitas bei informuoja per jas visuomenę apie savo vykdomą socialiai atsakingą veiklą?
12. Kokias problemas Jūsų įmonei padeda spręsti ĮSA ataskaitų rengimas?
13. Ar įmonė vykdo ĮSA ataskaitų viešąjį svarstymą? Kokiais būdais siūlote darbuotojams ir suinteresuotosioms šalims susipažinti su įmonės socialinės atsakomybės ataskaitomis?
14. „Girteka Logistics“ internetiniame puslapyje pateikiama skiltis darbuotojų ir visuomenės nuomonei, atsiliepimams bei pasiūlymams dėl įmonės veiklos gerinimo pateikti. Kaip įmonė rūpinasi atgaliniu ryšiu suinteresuotosioms šalims? Ar atsižvelgiate į pateikiamus siūlymus?
15. Kaip toliau planuojate plėtoti ir vykdyti įmonės veiklą, susijusią su socialine atsakomybe?